

Vesiviljelyn kestävyys ja sijainninohjaus

Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos

Jari Setälä

Selkämeri-vesistöalueeryhmän kokous

Luvian Merihelmi 16.9.2013

Esityksen sisältö

1. Taustaa vesiviljelyn kehityksestä
2. Vesiviljelyn kestävyyskehittämisestä Suomessa
3. Vesiviljelyn sijainninhjaus

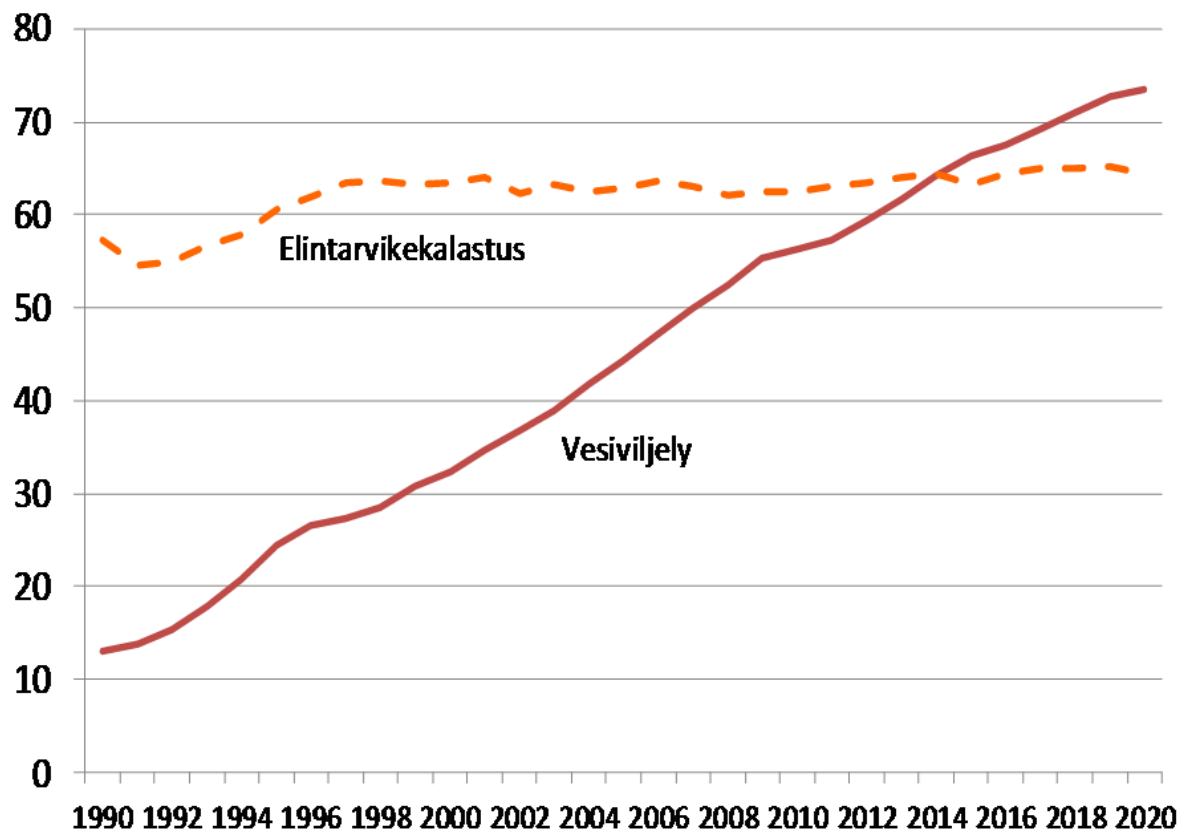
Esityksen sisältö

1. Taustaa vesiviljelyn kehityksestä
2. Vesiviljelyn kestävyys kehittämisestä Suomessa
3. Vesiviljelyn sijainninhjaus

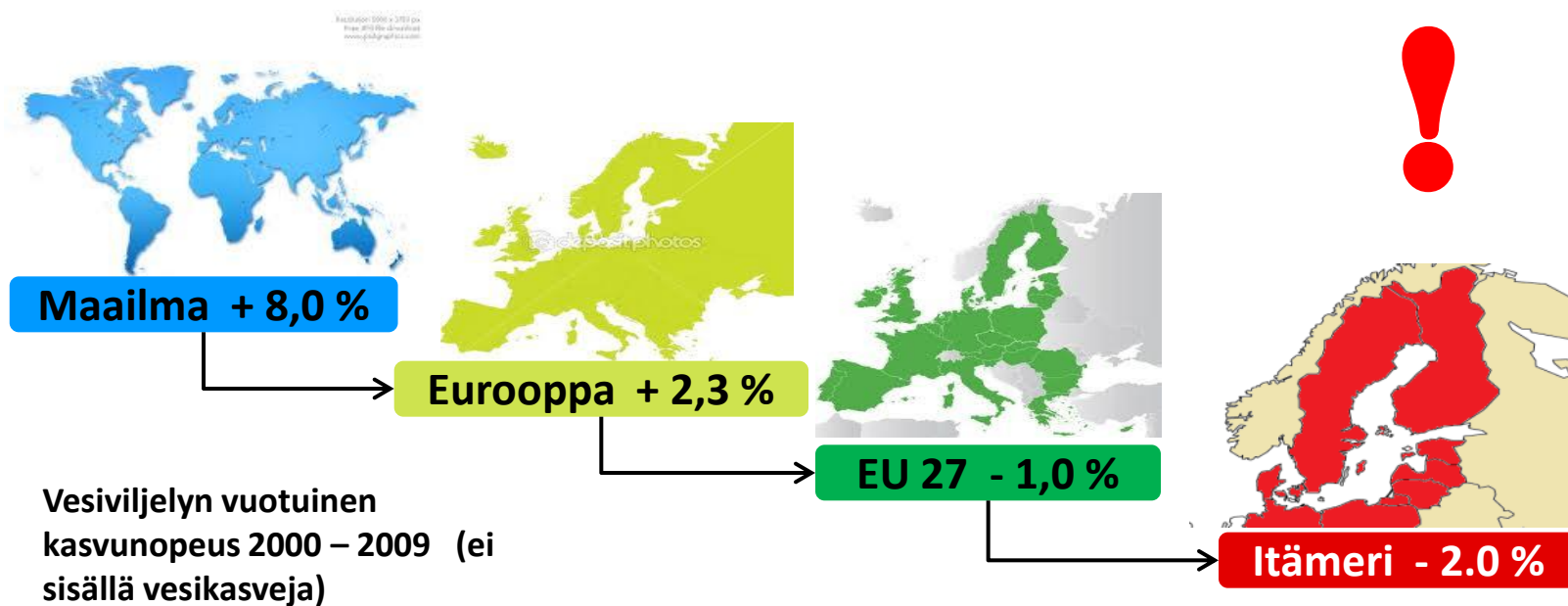

Vesiviljelyllä turvataan maailman ruokahuolto

Tuotanto miljoonaa tonnia

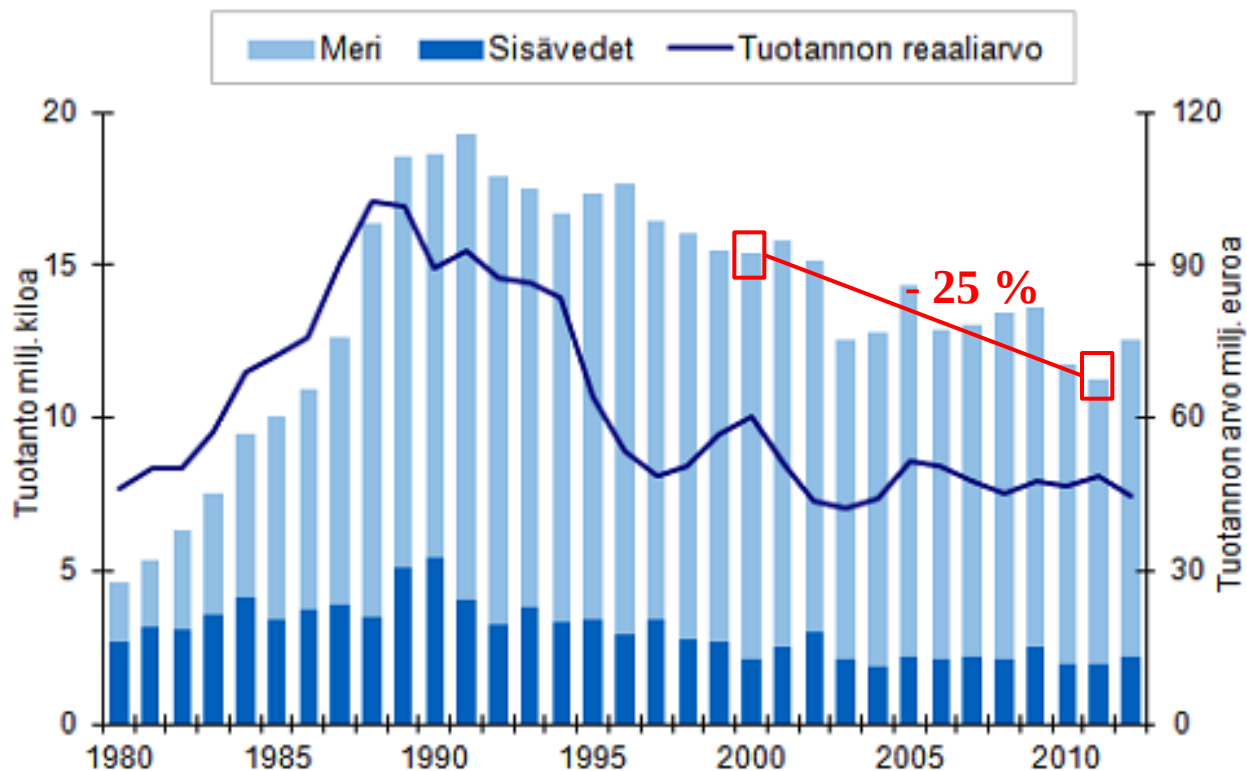

EU:ssa kalaomavaraisuus ja vesiviljely- tuotanto huvennut

Suomessa tuotanto vähentynyt eniten

Ruokakalakasvatuksen määrä ja reaaliarvo v. 1980-2012

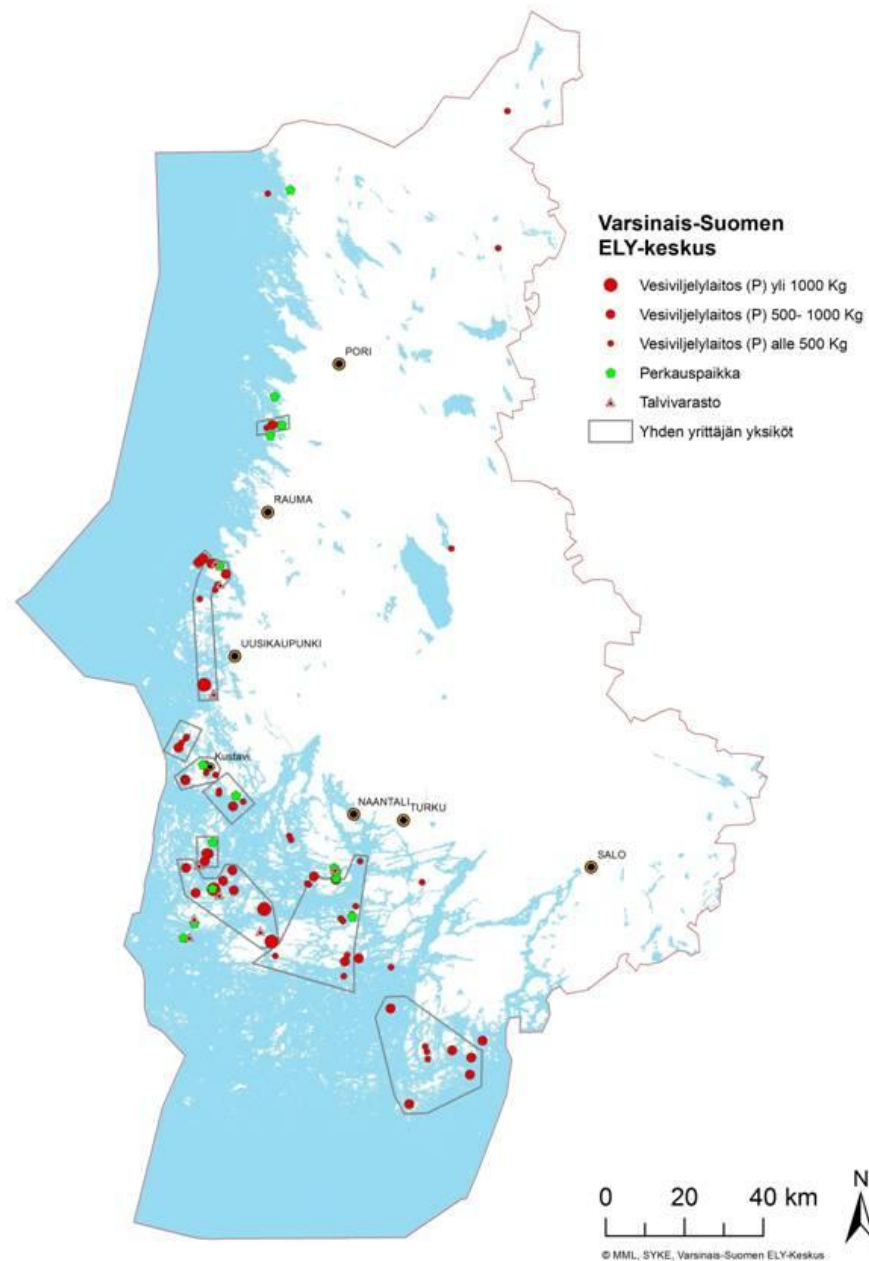
Tuotanto n. 13 Milj. kg ja 45 Milj. € v. 2012

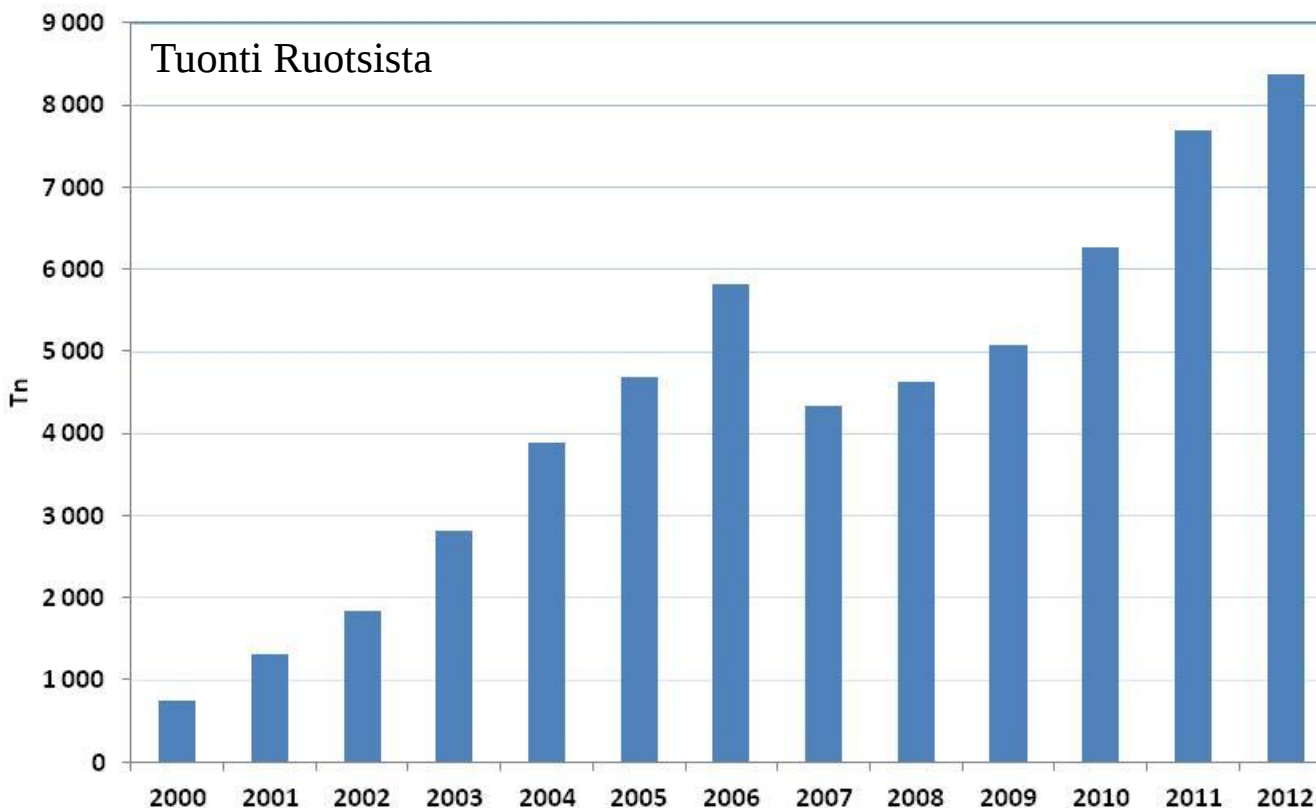
Pienet yksiköt hajallaan saaristossa

Muutama iso yritys, jolla
useampia yksiköitä

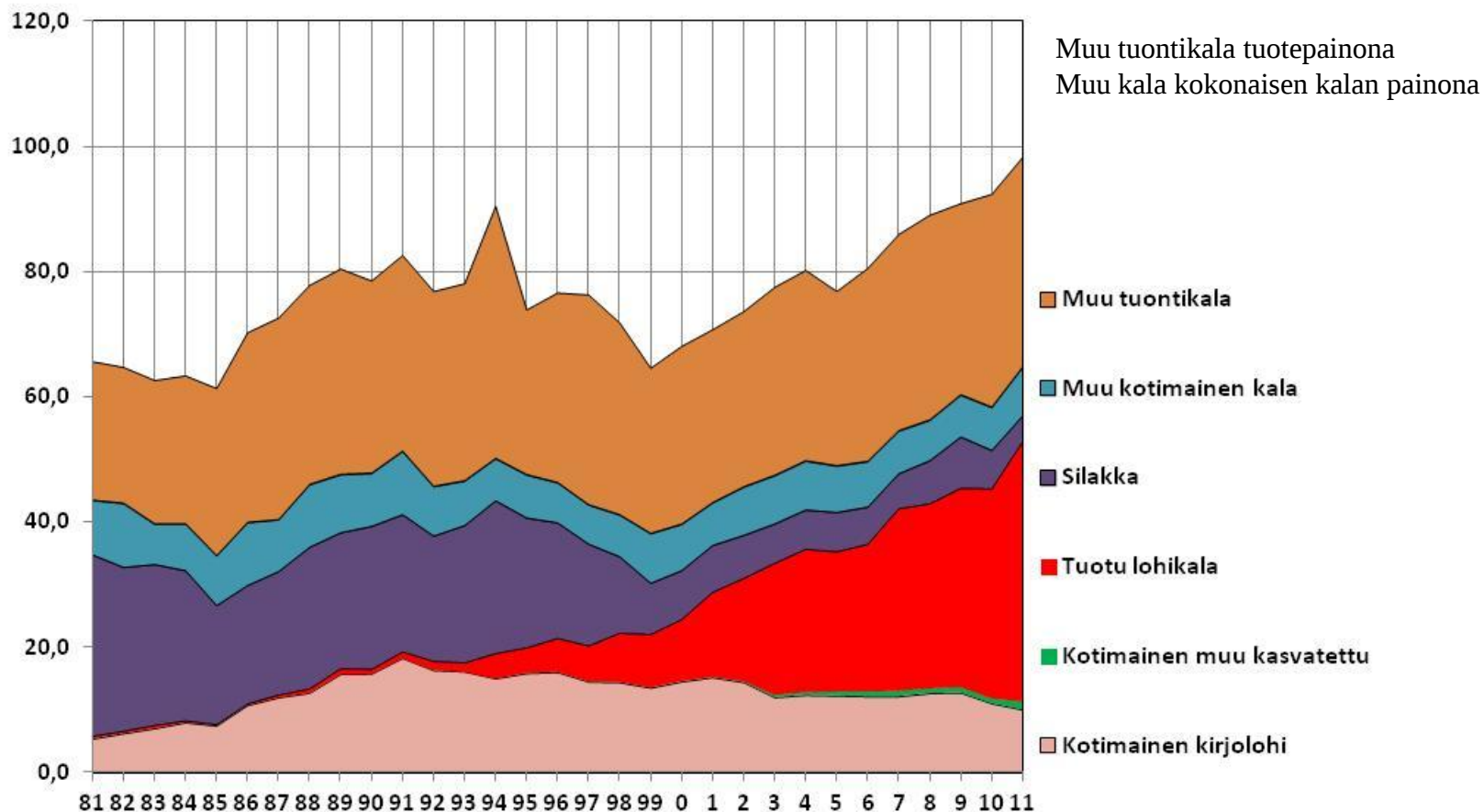
Saaristomerellä keskikoko
n. 60 tn

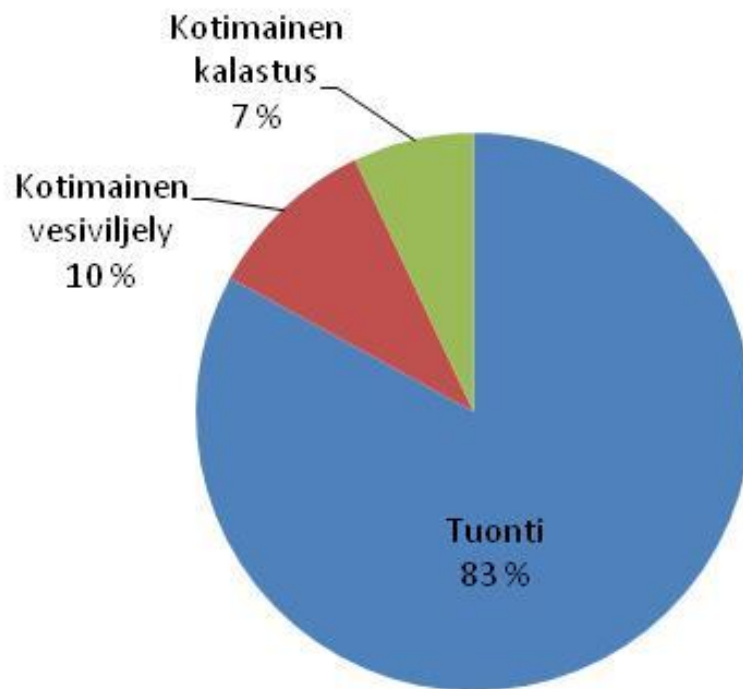
Kirjolohden kasvatus siirtymässä Ruotsiin

Kasvava lohikalan kysyntä tyydytetään tuontikalalla

Suomen kalatuotannon omavaraisuus romahtanut

Kotimaisen kalan osuus enää 17 % kaupallisesta kalasta fileepainona mitattuna

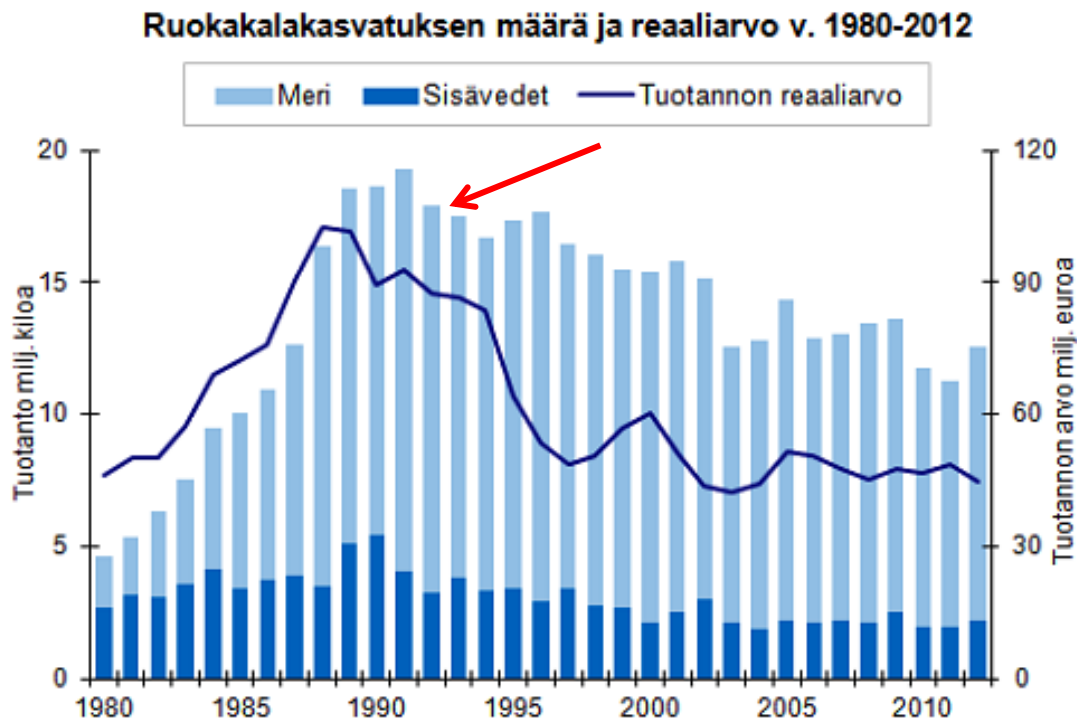

Esityksen sisältö

1. Taustaa vesiviljelyn kehityksestä
2. Vesiviljelyn kestävyyskehittämisestä Suomessa
3. Vesiviljelyn sijainninhjaus

Kalankasvatuksen kestävyys kehittäminen

Ravinnekuormituksen vähentäminen ja tuotannon monipuolistaminen

Ravinnekuormituksen vähentäminen

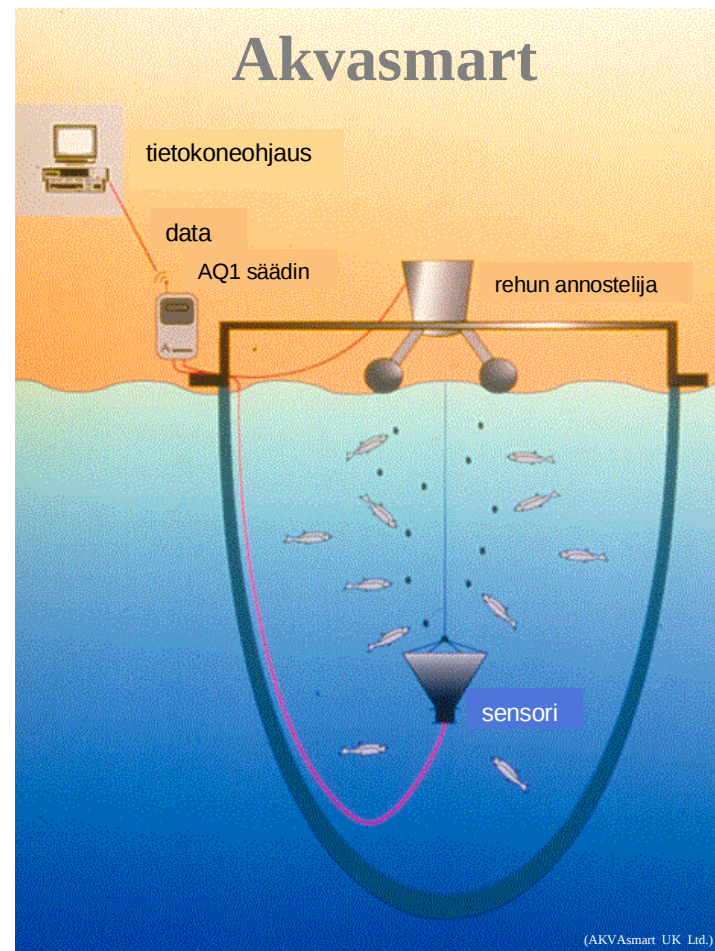
- Parhaaseen tietoon perustuva päätöksentekokoanalyysi tutkimuksen (ympäristö- ja elinkeinotutkimus), vesiviljelyelinkeinon, rehuvalmistajien, ympäristöhallinnon ja –järjestöjen yhteistyönä (Veitola, Mäkinen ym. 1996)
- Yhteinen johtopäätös: Ravinnekuormitus keskeisin ongelma ja tehokkain tapa vähentää ravinnekuormitusta on rehujen kehittäminen

Investoinnit kokeelliseen tutkimukseen

Rymättylän kalantutkimusasema:
80 koeverkkokassia, tietokoneohjatut
ruokinta-automaatit

Tutkimuskonsepti

- Rehujen kehittäminen yhteistyössä rehuteollisuuden ja elinkeinojen kanssa
 - 1. Laboratoriokokeet (Laukaa ja Parainen)
 - 2. Kokeelliset kasvatukset meriympäristössä (Rymättylä)
 - 3. Käytännön kasvatus yrityksissä (merellä ja sisävesillä)
- Kannustaa kasvattajaa taloudellisesti ympäristöystävälliseen toimintaan
 - Parempi kasvu
 - Vähemmän rehua hukkaan
 - Lisäinvestointeja ei tarvita
- Tutkimustulos menee heti hyötykäyttöön

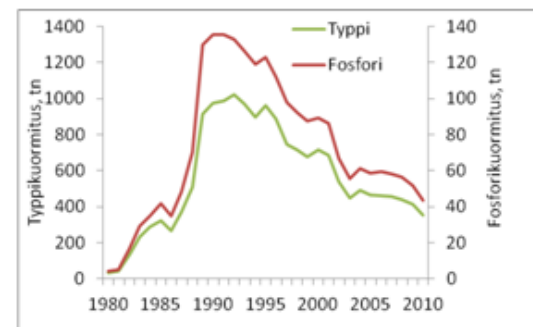
Rehun käyttö tehostunut ja ravinnekuormitus vähentynyt

- Rehujen sulavuus
- Kalajauhon ja -öljyn korvaaminen kasvisraaka-aineilla

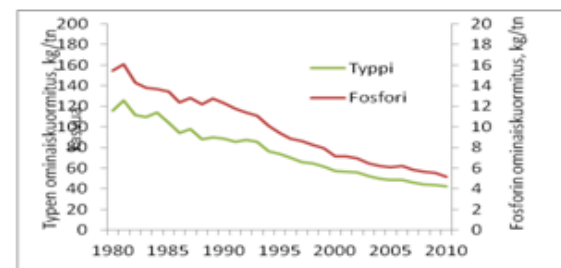

- Soijaproteiini korvaa kalajauhoa (fytaasirehu)
Fosforikuormitus **- 26%**

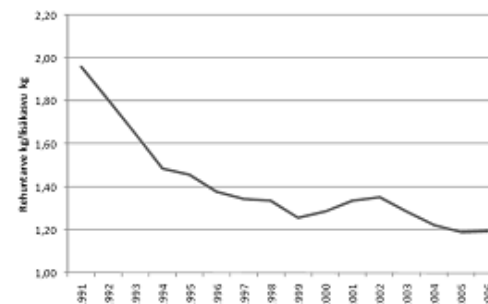
- Manner-Suomen kuormitus 2010:
 $P = 1,3 \%$ ja $N = 0,6 \%$

Kalankasvatuksen kokonaiskuormitus (tn) Manner-Suomessa 1980 - 2010. (VAHTI-rekisteri).

Kalankasvatuksen ominaiskuormitus (tn) Manner-Suomessa 1980 - 2010. (VAHTI-rekisteri).

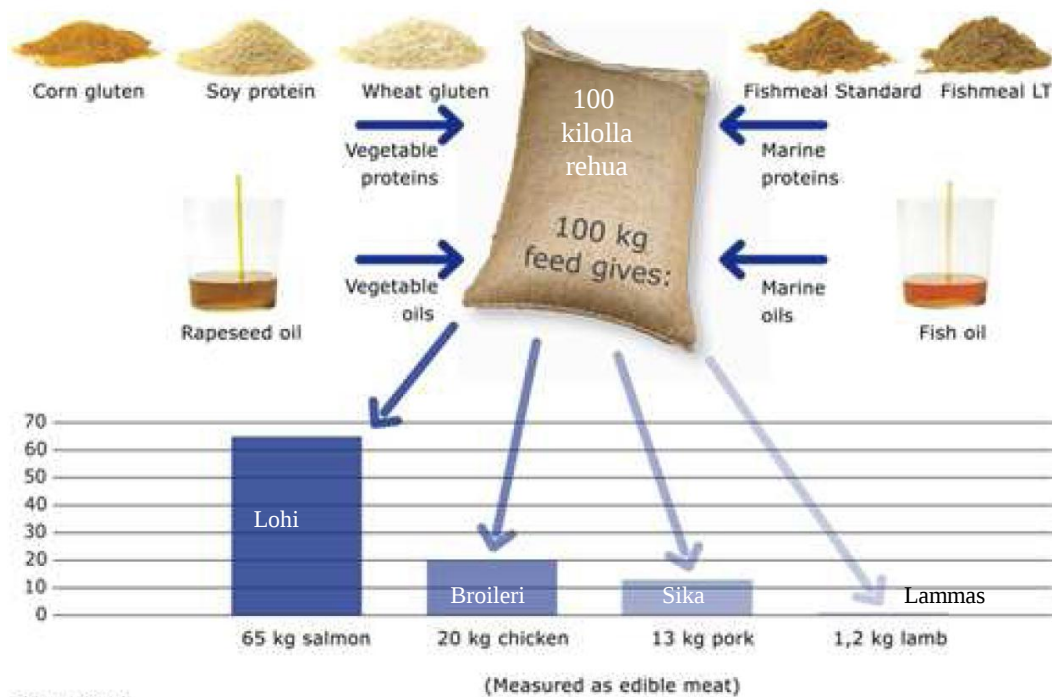

Kalankasvatuksen rehunkäytön tehokkuus vuosina 1991 - 2006.

Kalan rehunkäyttö tehokasta

Efficient production of proteins

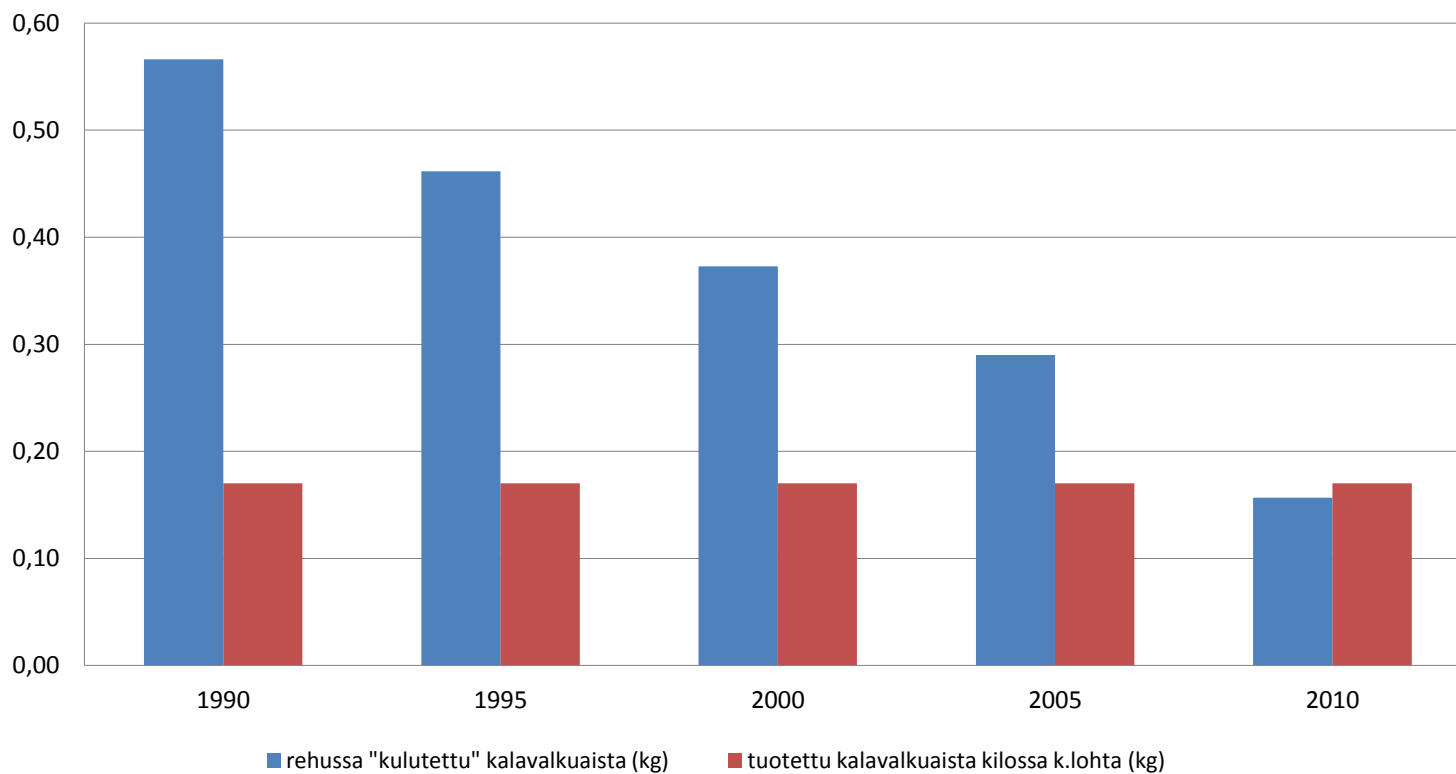

Source: Kuntali

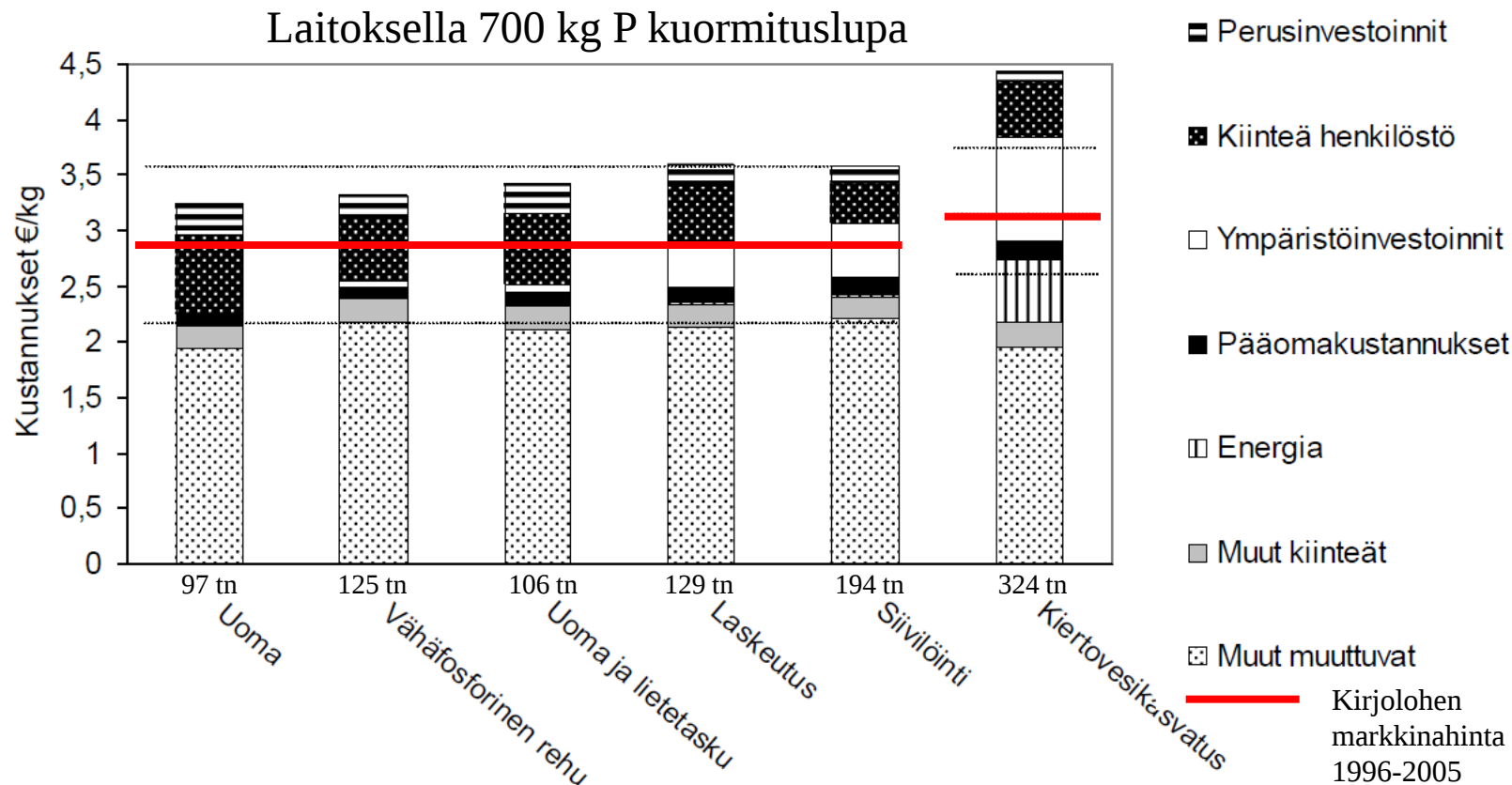

Rehuihin käytettävää luonnonkalaa korvataan kasvisraaka-aineilla

YHDEN LISÄKASVUKILON TUOTTAMISEEN KÄYTETTY KALAVALKUAISEN MÄÄRÄ SUHTEESSA TUOTETTUUN KALAVALKUAISMÄÄRÄÄN

Ympäristöinvestointien kustannukset sisävesillä

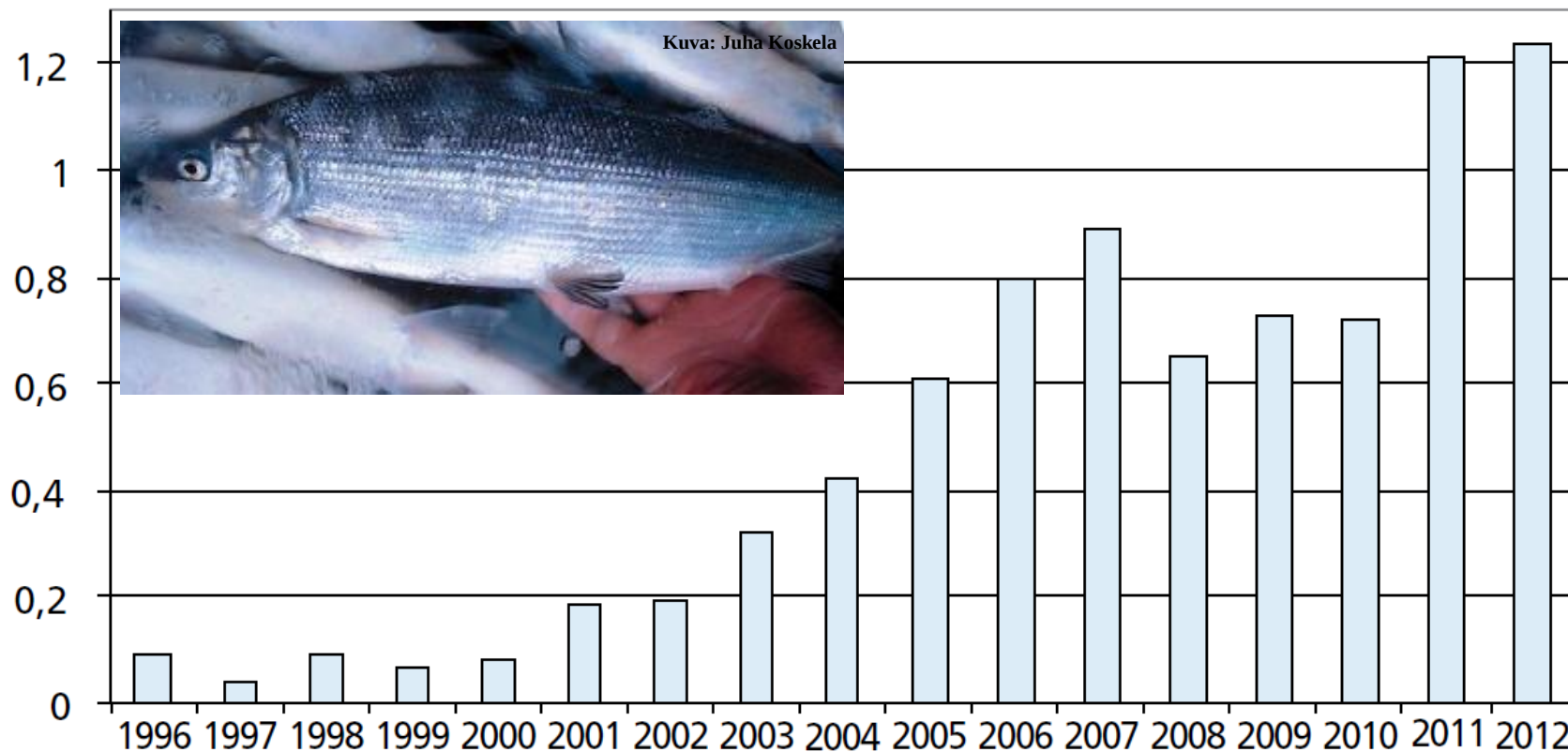
Vielma ym. 2006. Fosforikuormituksen alentamisen yritystaloudelliset vaikutukset kirjoloheen kasvatuksessa sisävesialueella. Kala- ja riistaraportteja nro 394.

Siialla monipuolistettu tuotantoa

Milj. kg

Million kg

Muut uudet viljelylajit

Kuha

Nelma ”valko lohi”

Sampi

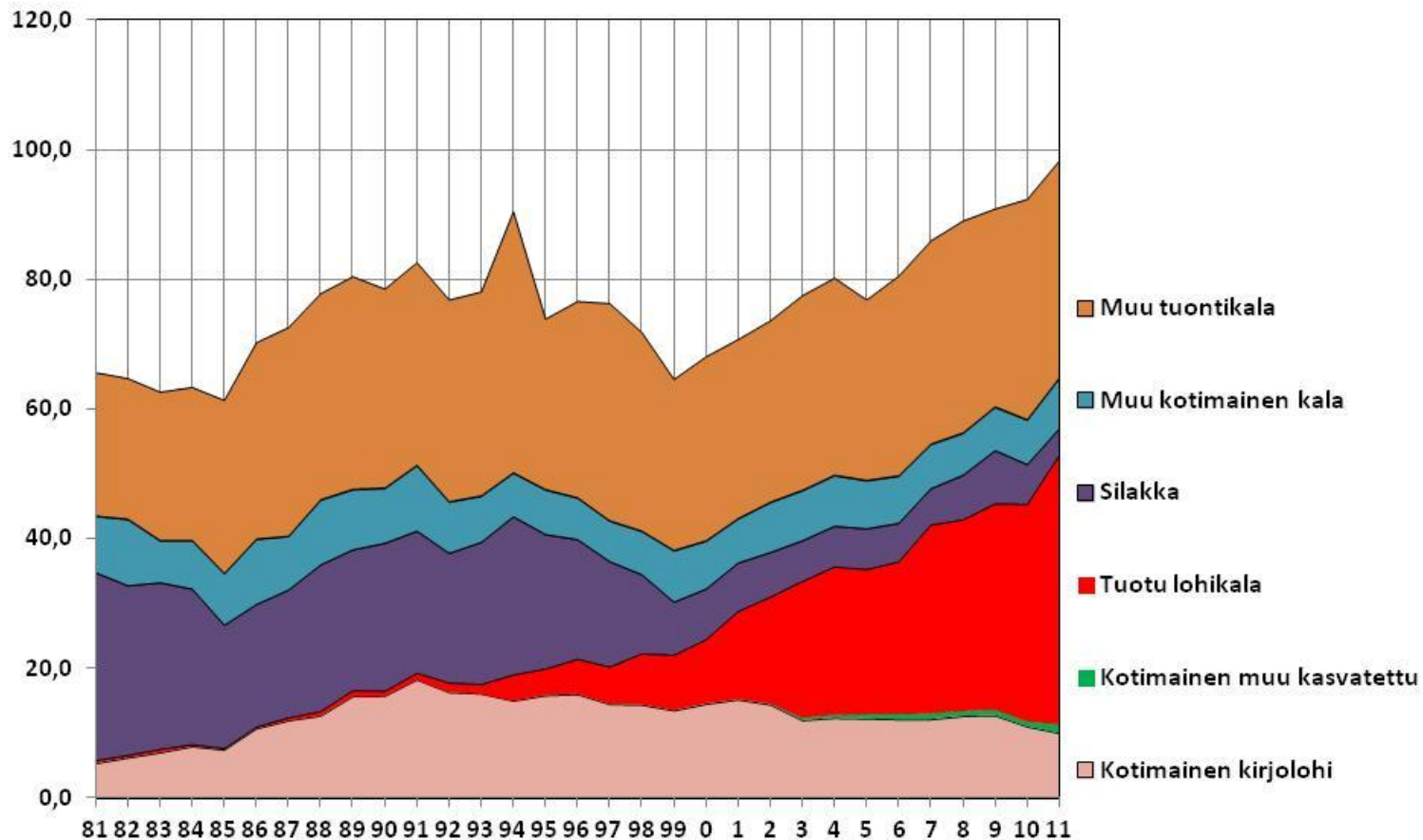
Mädin tuotanto

Muikku

Tiedosta ratkaisuja kestäviin valintoihin

Uusien lajien tuotantomäärät vielä pienet

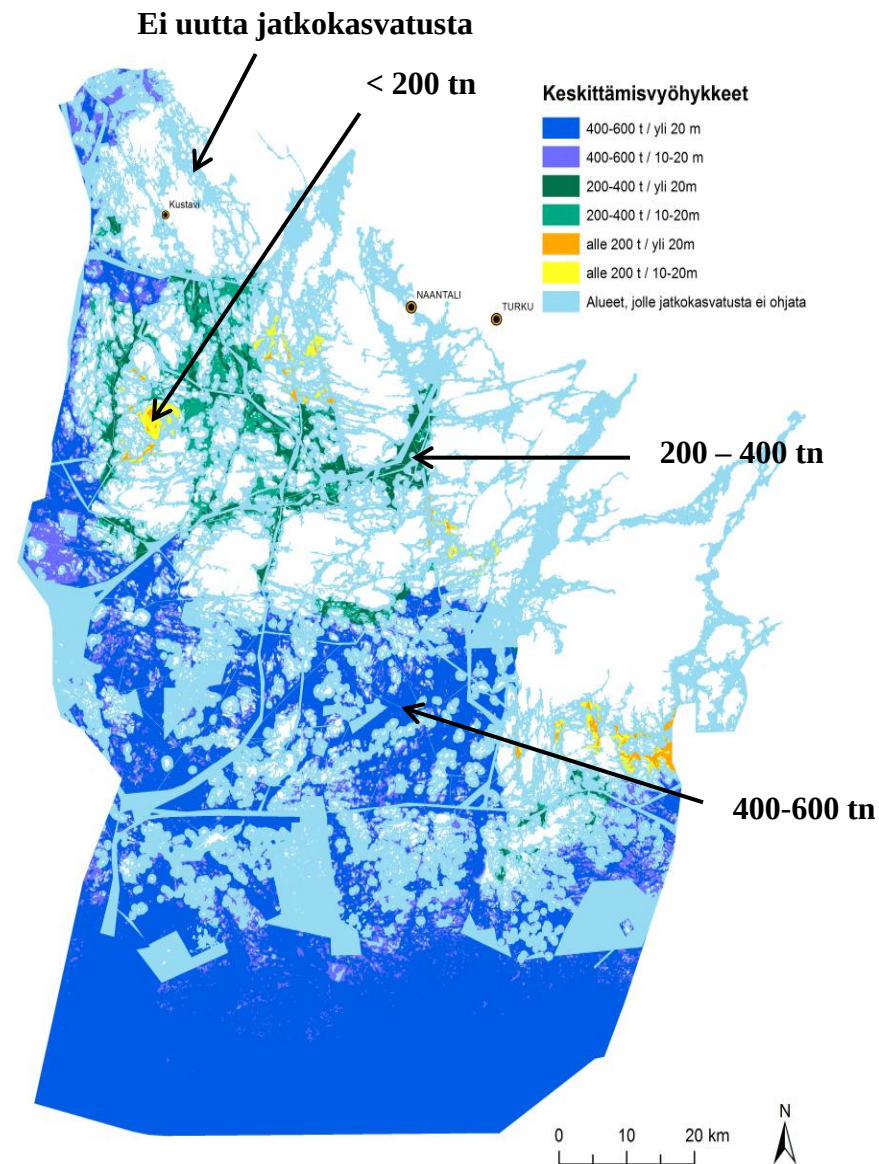
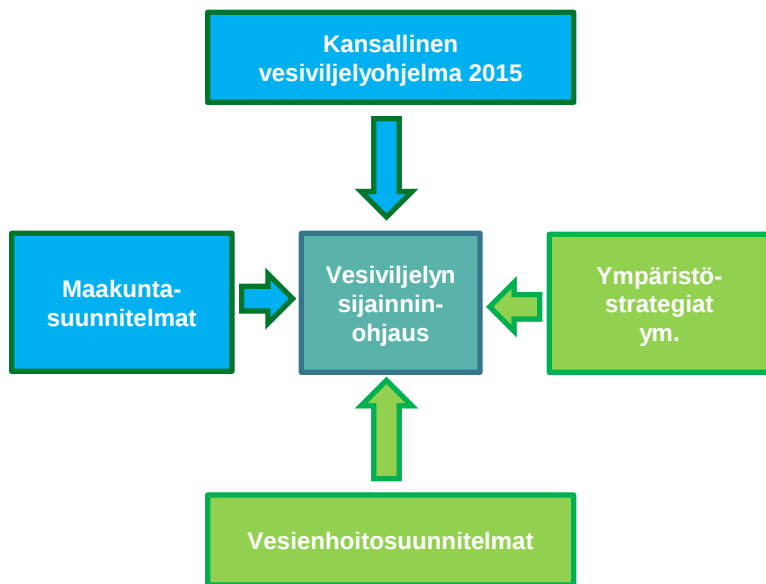

Esityksen sisältö

1. Taustaa vesiviljelyn kehityksestä
2. Vesiviljelyn kestävyyskehittämisestä Suomessa
3. Vesiviljelyn sijainninhjaus

Vesiviljelyn sijainnin- ohjaus

© MML, SYKE, Liikennevirasto lupa nro 4045/1024/2010, Museovirasto, Metsähallitus 2010, Varsinais-Suomen ELY-Keskus, LounaSPAikka, Satakuntaliitto, Uudenkaupungin kaupunki

Tiedosta ratkaisuja kestäviin valintoihin

Sijainninohjauksen tavoitteet

1. Tunnistaa vesiviljelyyn sopivat vesialueet, jonne nykyistä vesiviljelyä voi keskittää ja uutta tuotantoa sijoittaa (jatkokasvatus)
2. Vähentää sisäsaariston ravinnekuormitusta ja konflikteja vesistön muiden käyttömuotojen kanssa
3. Mahdollistaa elinkeino- ja ympäristöpolitiikkaa yhteen sovittamalla vesiviljelyn ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävä kasvu
4. Parantaa elinkeinon toimintaedellytyksiä ja kilpailukykyä

Suunnitelma helpottaa

1. Kalankasvatusluvan hakemista
2. Lausuntojen antamista
3. Luvan myöntämistä
4. Vesialueiden käytön suunnittelua

Vesialueiden tunnistusperiaate

Vesiviljelyn kehittämisryhmän vahvistamat
kansalliset kriteerit

Riittävä syvyys ja virtaus

Vesistön tila

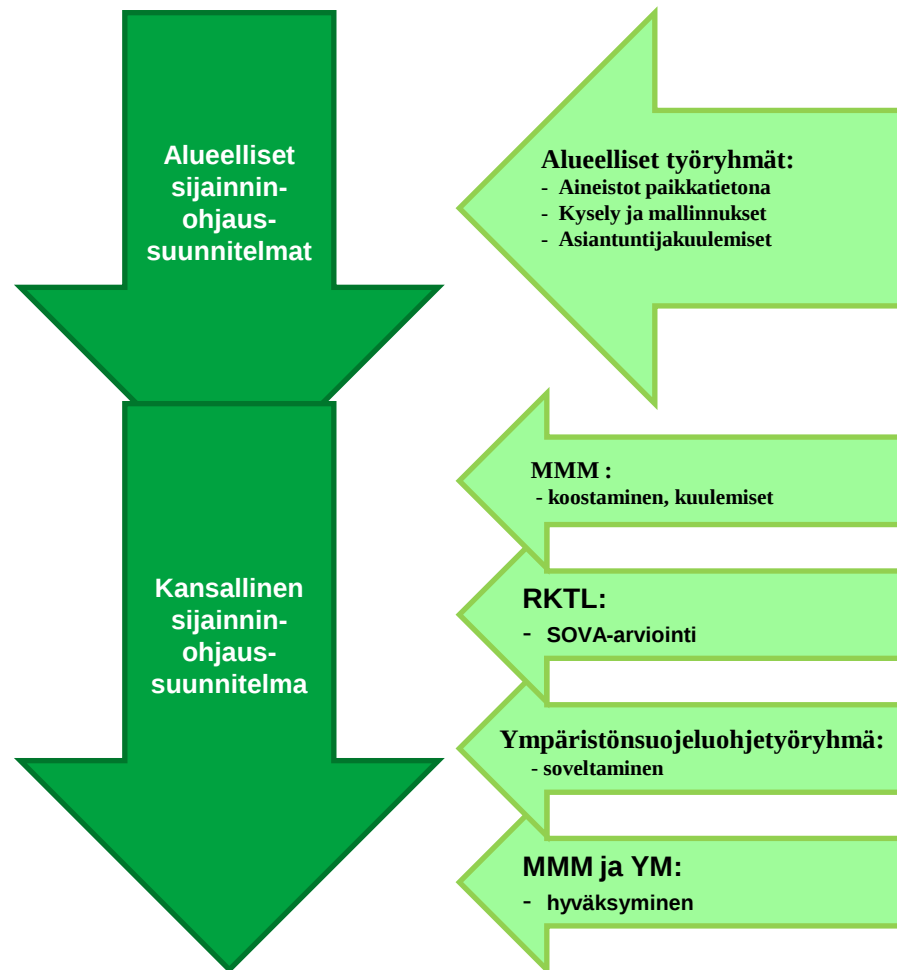

Vesistön muu
käyttö

Vesiviljelyn alueellinen merkitys ja
vesiviljelyä tukevat rakenteet

Avoim vuorovaikutteinen prosessi

Varsinais-Suomen ja Satakunnan asiantuntijaryhmä 2010-2011

- 25 jäsentä
- 11 kokousta
- 14 asiantuntijakuulemista

Aalto-Hurme Ritva, Suunnittelija, Varsinais-Suomen ELY-keskus: Kalatalous

Erävesi Essi, Va-toiminnanjohtaja, L-S Kalatalouskeskus ry

Gustafsson Esko, Yksikön päällikkö, Varsinais-Suomen ELY-keskus: Luonnonsuojelu

Helkurinen Johanna, Suunnittelija, Aiston-Velkuan Kalastusalue

Högmänder Jouko, Aluepäällikkö, Metsähallitus, Etelä-Suomen Luontopalvelut

Juvonen Timo, Ympäristösuunnittelija, Varsinais-Suomen Liitto

Kallioniemi Hannu, Tarkastaja, Varsinais-Suomen ELY-keskus: Ympäristönsuojelu

Kankainen Markus, Tutkija, Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos

Kaukoranta Erkki, Ylitarkastaja, Varsinais-Suomen ELY-keskus: Ympäristönsuojelu

Mattila Olli, Ylitarkastaja, Varsinais-Suomen ELY-keskus: Luonnonsuojelu

Mattsson Kaj, Toiminnanjohtaja, Åbolands fiskarförbund rf

Rannikko Petri, Hankeasiamies, Vakka-Suomen Kalastuspuisto

Ranta-Aho Kari, Kalatalouspäällikkö, Varsinais-Suomen ELY-keskus: Kalatalous

Saari Timo, Kalataloussuunnittelija, Aiston-Velkuan Kalastusalue

Sahinen Olavi, Puheenjohtaja, Suomen Ammattikalastajaliitto ry ja Saaristomeren Ammattikalastajat ry

Savola Anne, Ympäristösuunnittelija, Satakuntaliitto

Seppälä Anna-Leena, Yksikön päällikkö, Varsinais-Suomen ELY-keskus: Alueiden käytön yksikkö

Setälä Jari, Tutkija, Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos

Skyten-Suominen Irja, Kalankasvattaja, Suomen Kalankasvattajain Liitto ry

Suomela Janne, Ryhmäpäällikkö, Varsinais-Suomen ELY-keskus: Ympäristön tila

Tarkki Ville, Tutkimusassistentti, Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos

Ulenius Niklas, Kalastusmestari, Varsinais-Suomen ELY-keskus: Kalatalous

Veneranta Sami, Puheenjohtaja, Selkämeren Ammattikalastajat ry

Wideskog Mirva, Ylitarkastaja, Varsinais-Suomen ELY-keskus: Ympäristönsuojelu

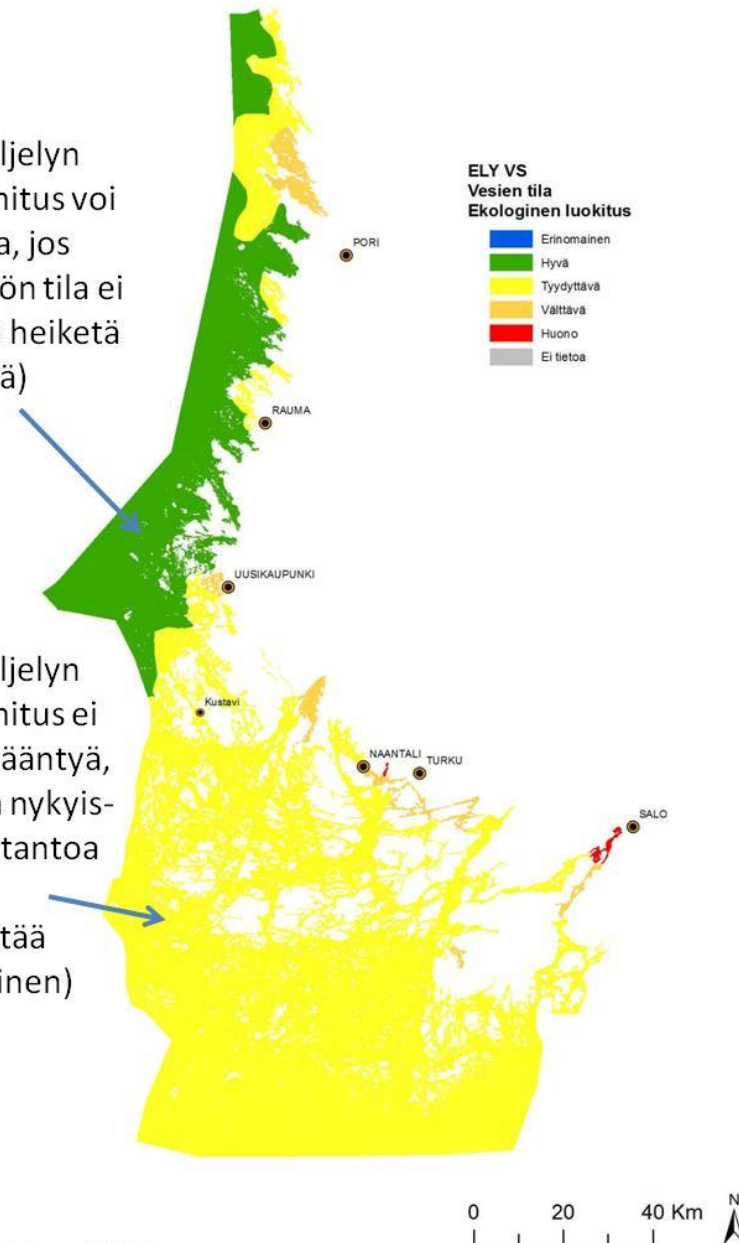
Ylikylä Tero, Toiminnanjohtaja, Satakunnan kalatalouskeskus

Lähtökohtana vesien ekologinen luokitus

Vesiviljelyn kuormitus voi kasvaa, jos vesistön tila ei uhkaa heiketä (vihreä)

Vesiviljelyn kuormitus ei saa lisääntyä, mutta nykyistä tuotantoa voi keskittää (keltainen)

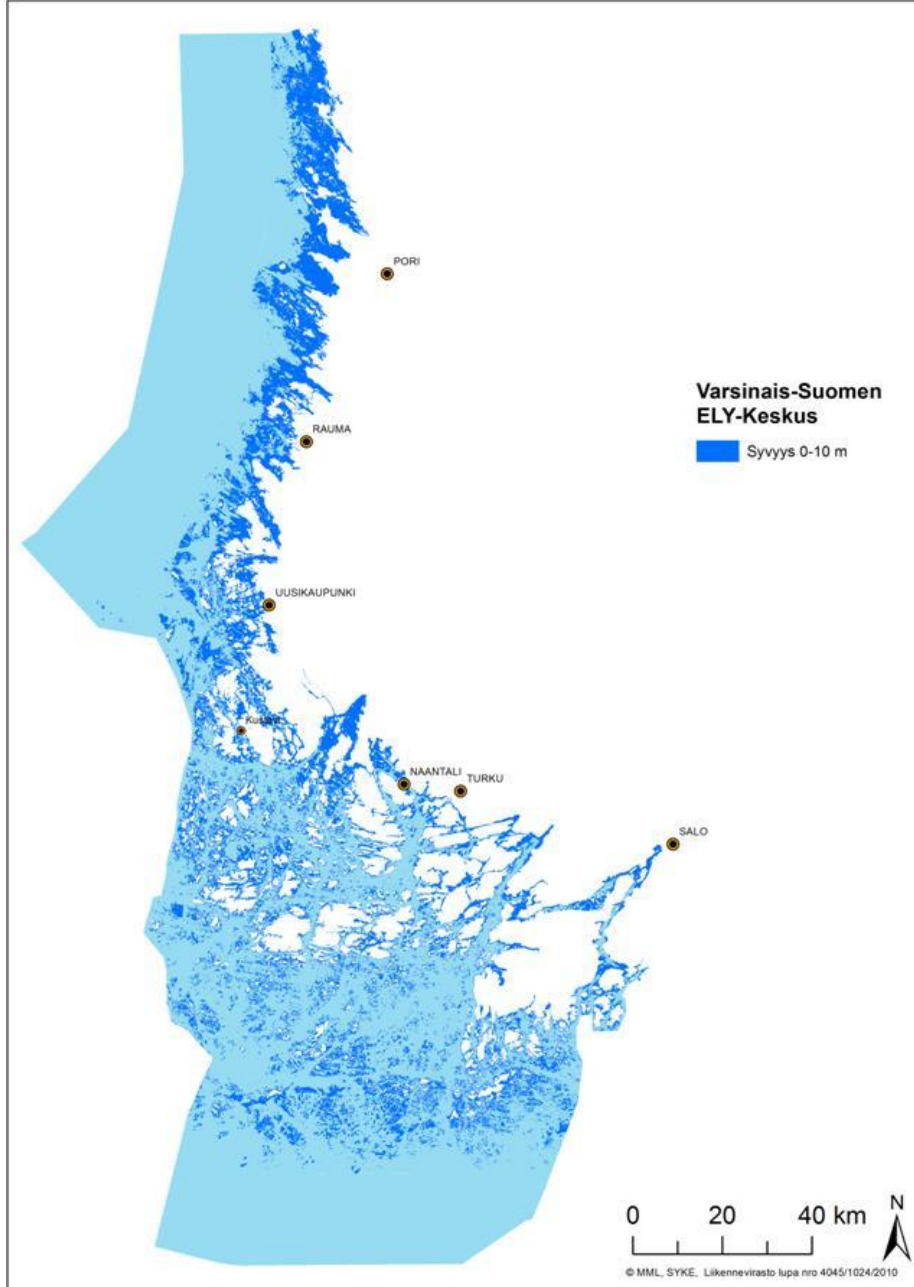

© SYKE, Varsinais-Suomen ELY-Keskus

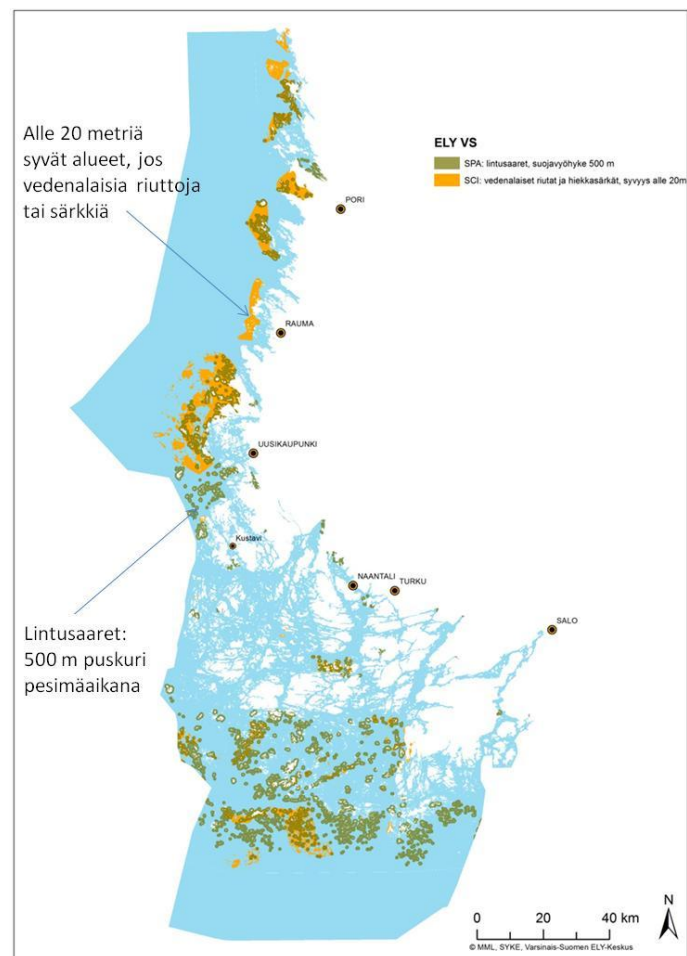
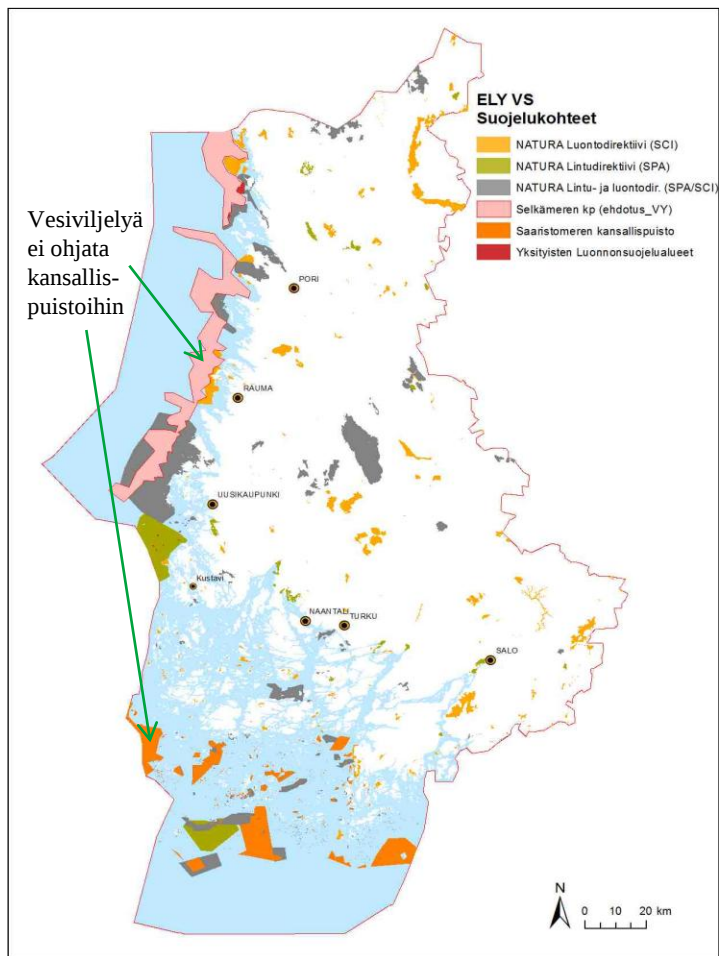

Ei mataliin vesiin

- Uutta jatkokasvatusta ei ohjata 10 metriä matalammille alueille

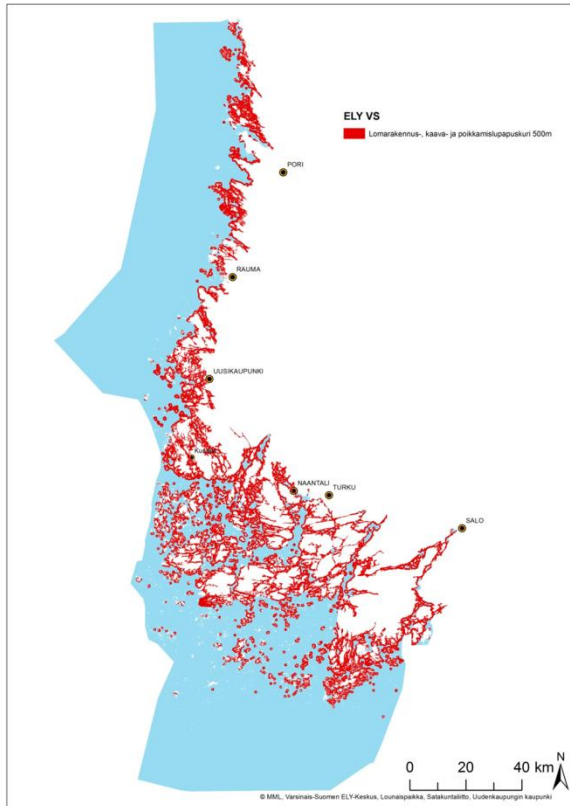
Luonnonsuojelualueet erityistarkastelussa

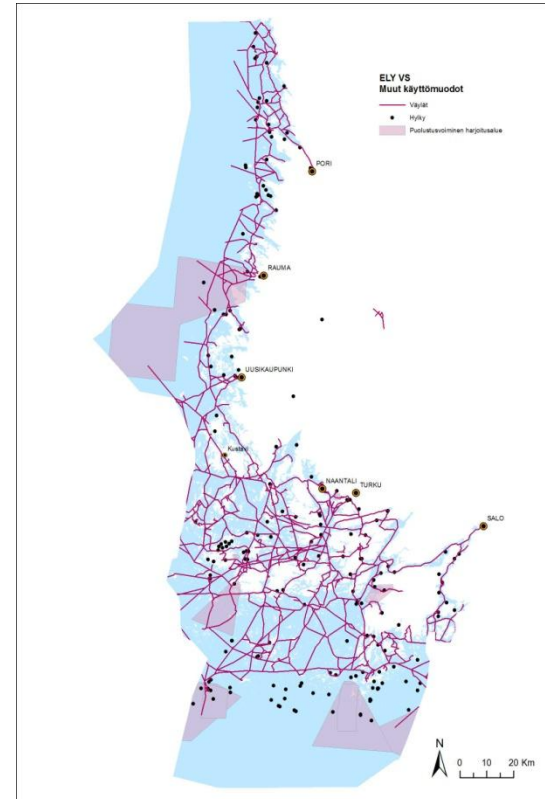
Natura-selvitykset

Mahdollisimman vähän haittaa vesien muulle käytölle

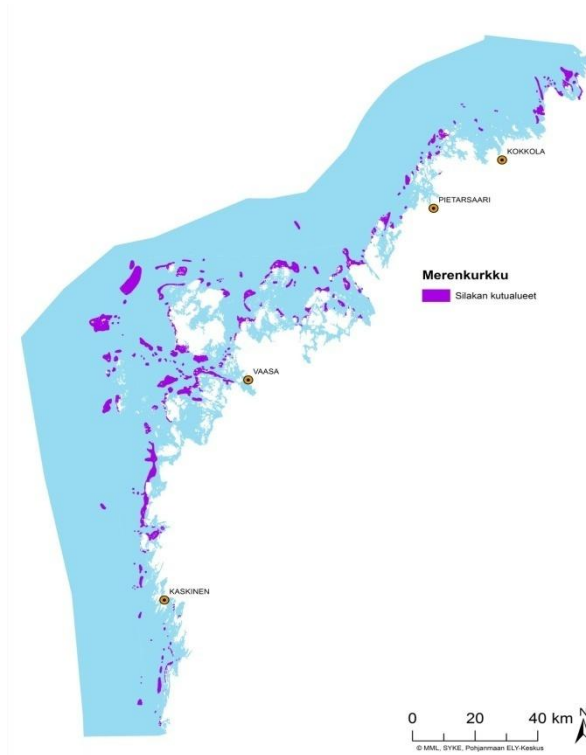
500 m suojapuskuri lomakiinteistöistä ja rantakaava-alueista

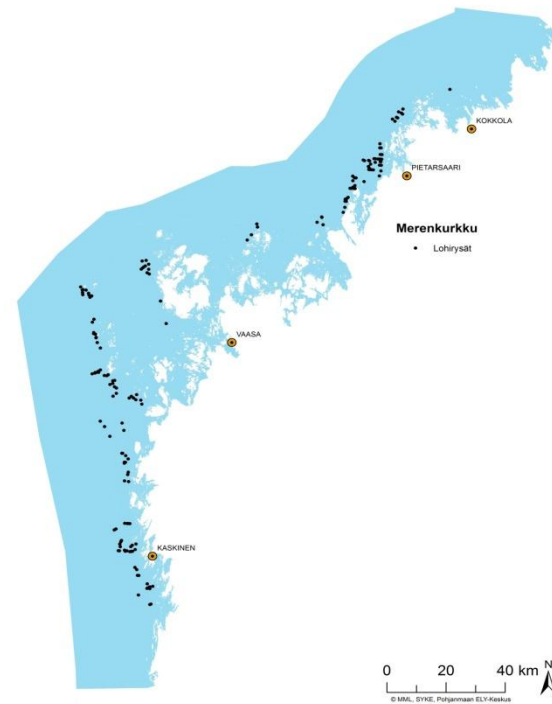
Laiva- ja venereitit, hylt, puolustusvoimien vesialueet

Mahdollisimman vähän haittaa vesien muulle käytölle

Silakan ja siian kutualueet

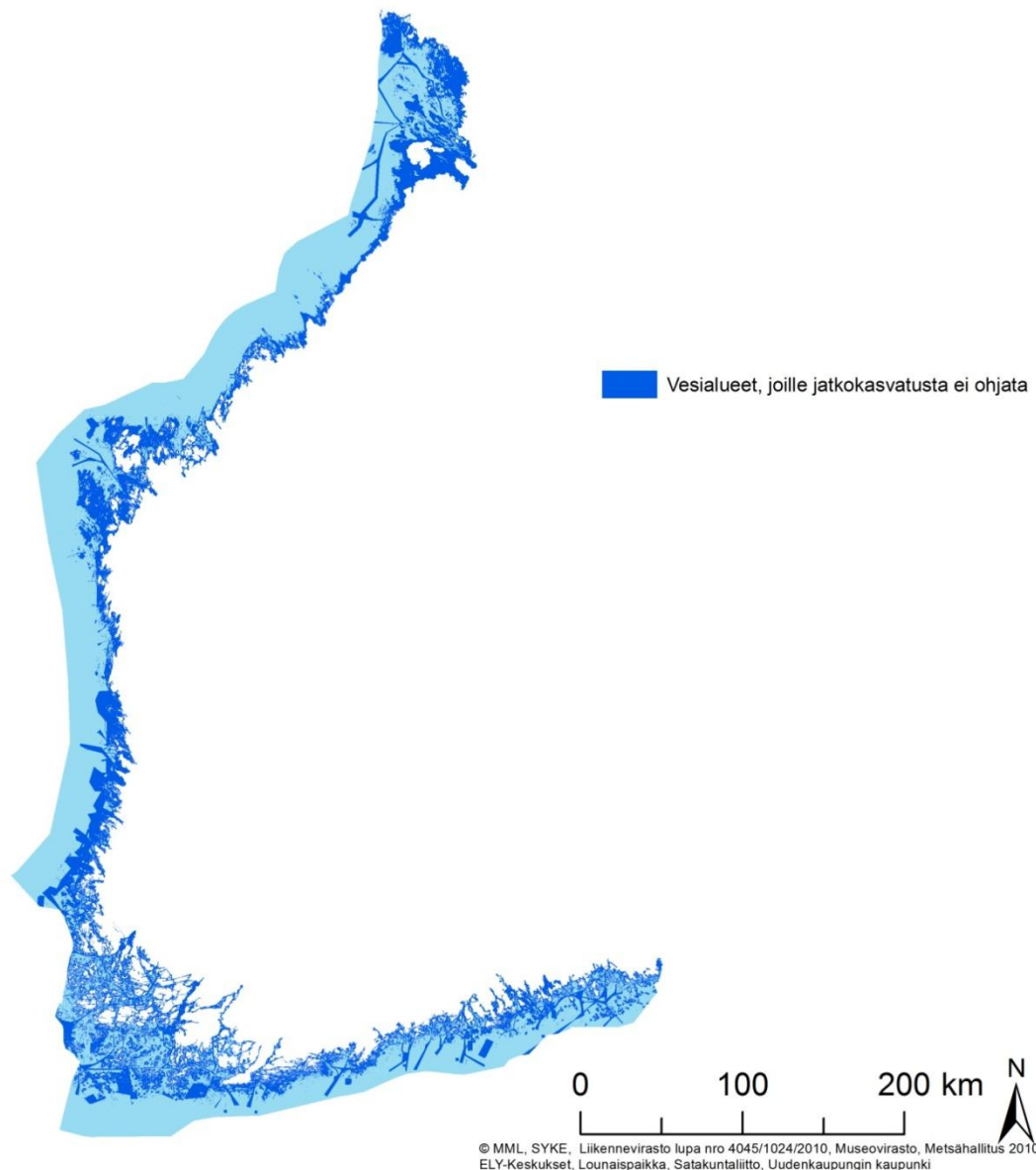

Lohen ja siian pyyntipaikat

Suojavyöhykkeet rajaavat suurimman osan ristiriita-alueista pois

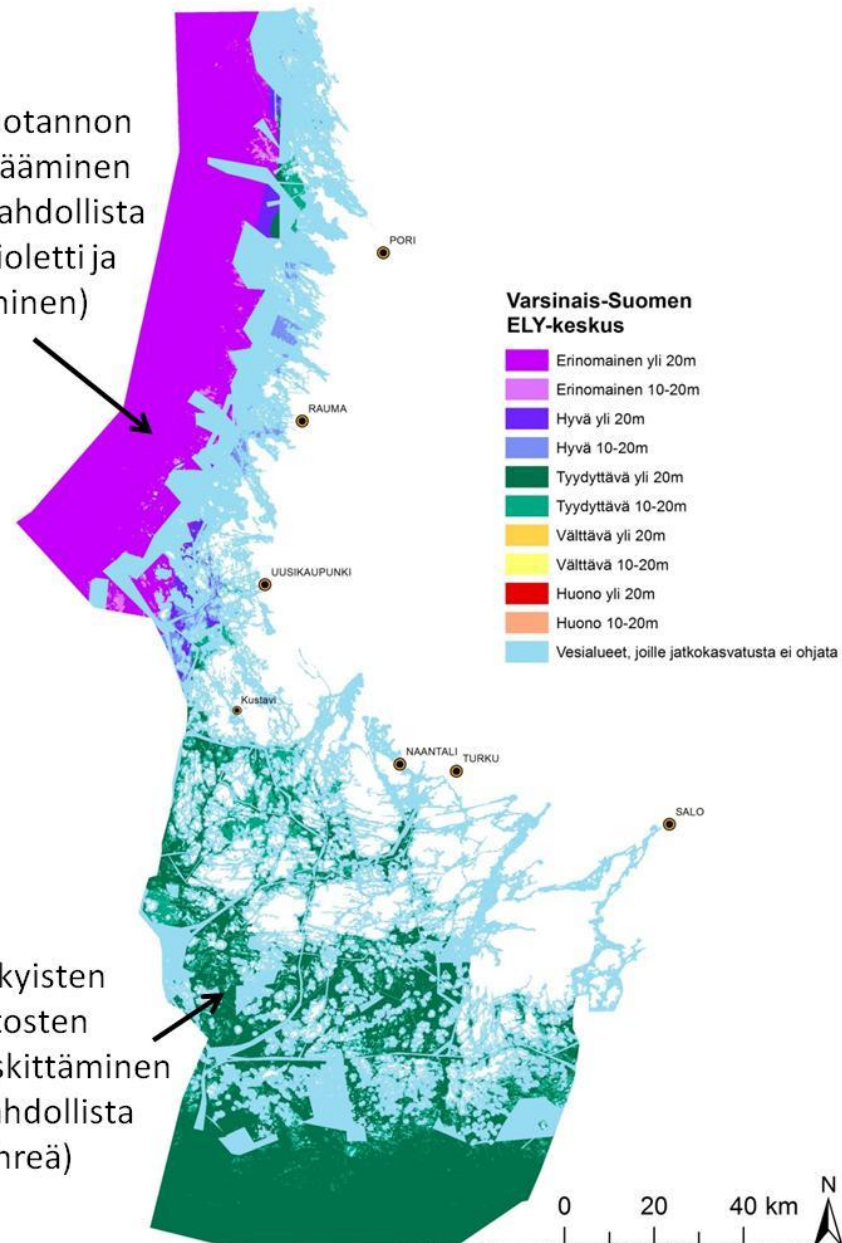
Ristiriitoja välttävä
näkökulma

Tunnistettut vesialueet

Tuotannon lisääminen mahdollista (violetti ja sininen)

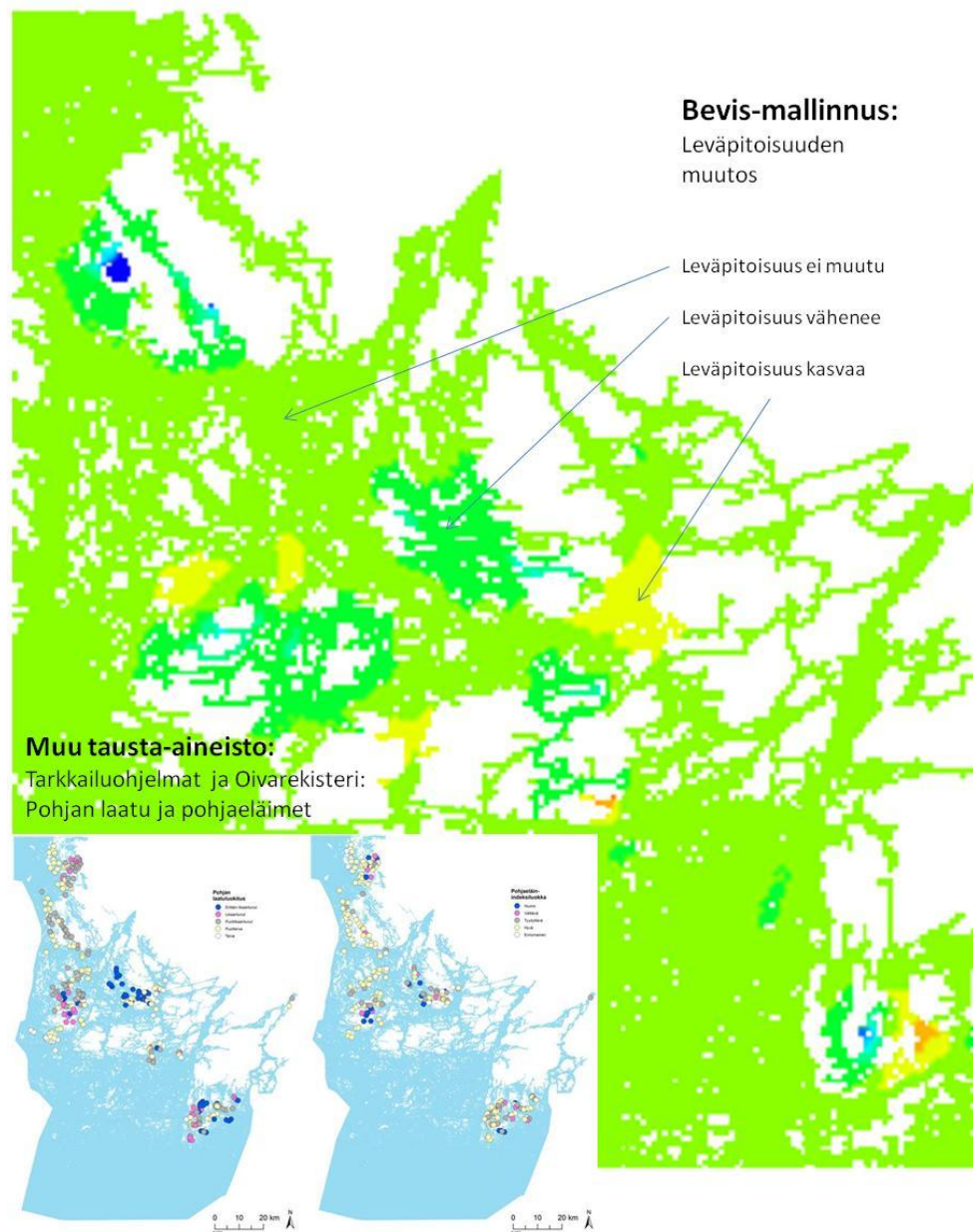
Nykyisten laitosten keskittäminen mahdollista (vihreä)

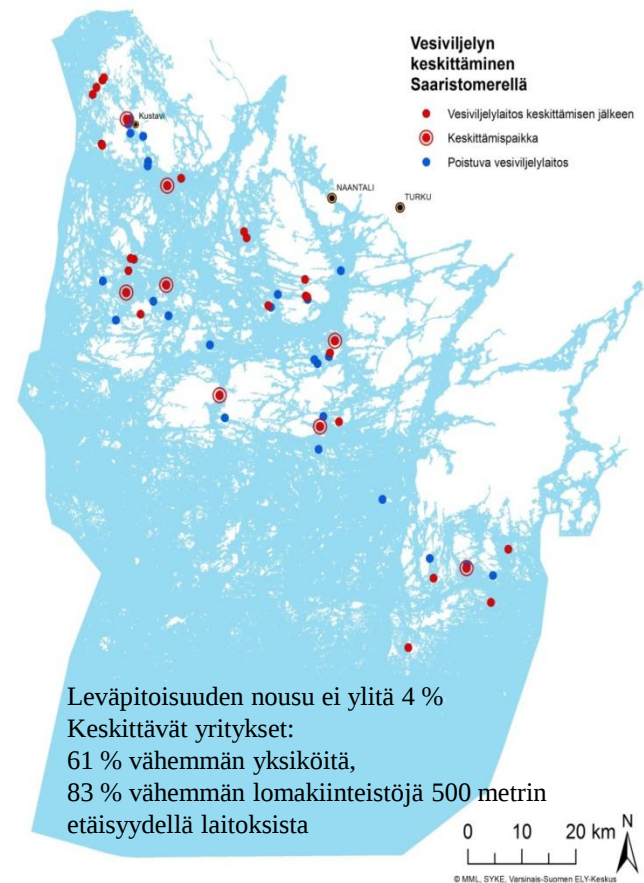
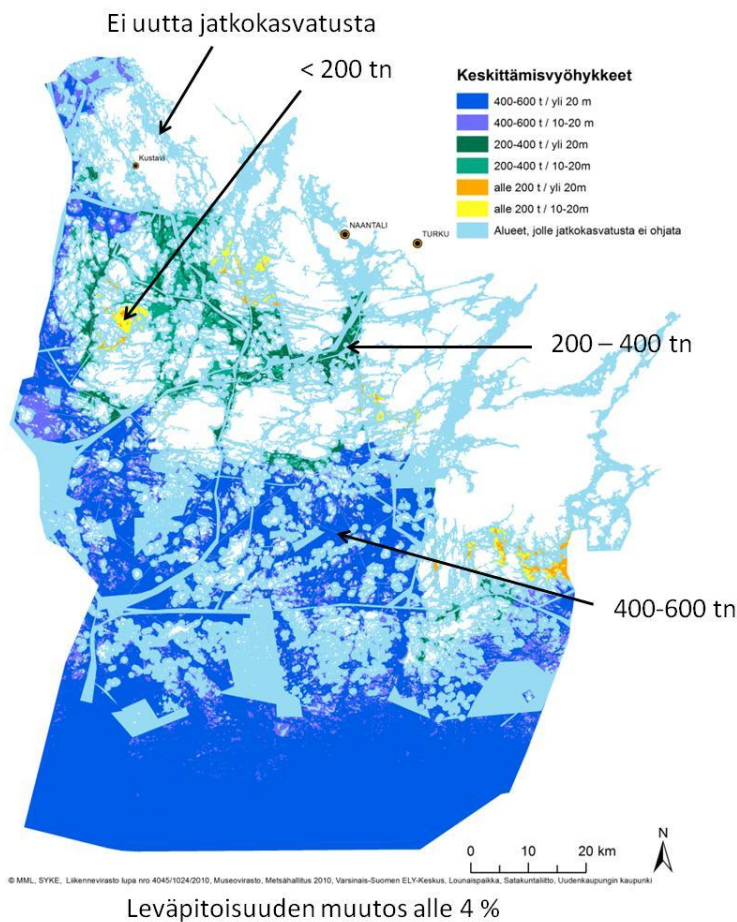
Tuotannon mitoitus

Lähtökohta:

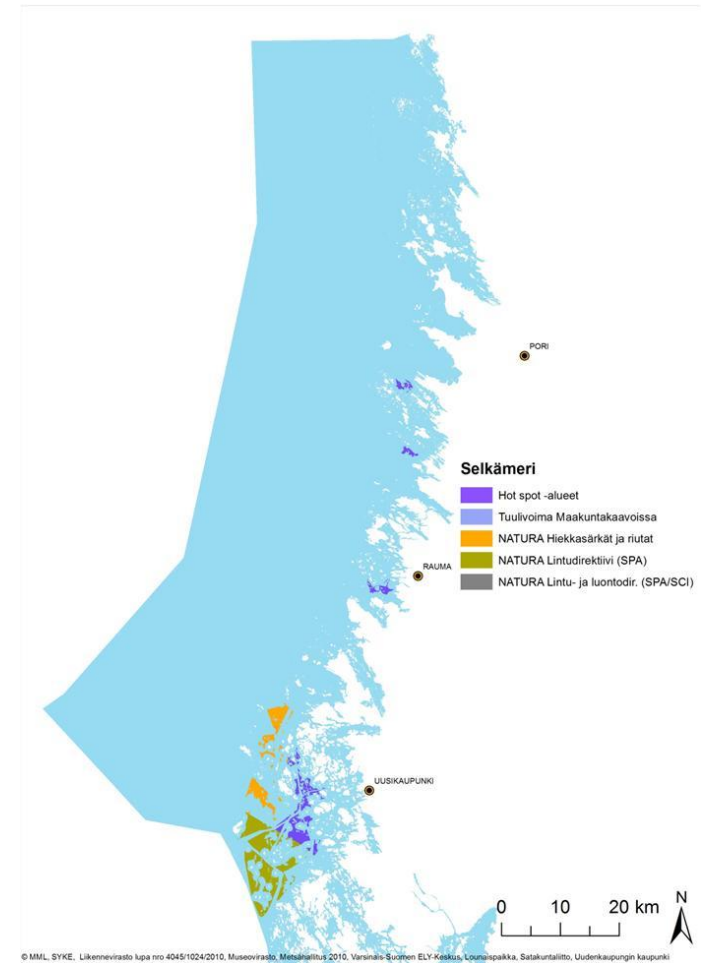
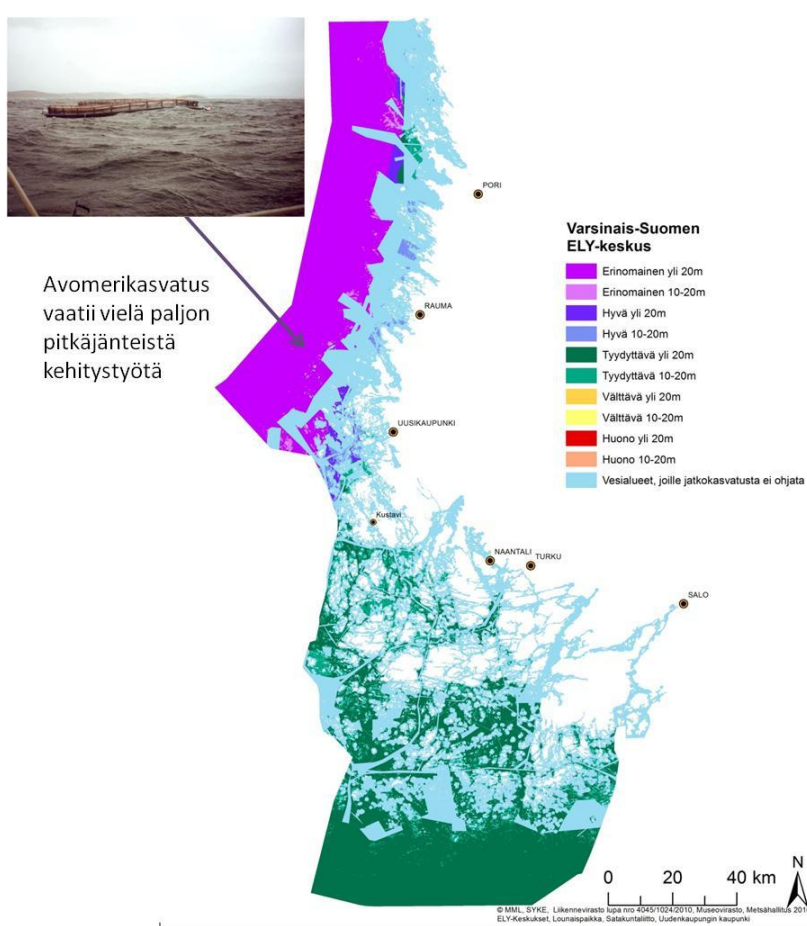
Leväpitoisuuden kasvu ei saa ylittää
4 %

Saaristomeren keskittämisyöhykkeet

Selkämeren kasvualueet

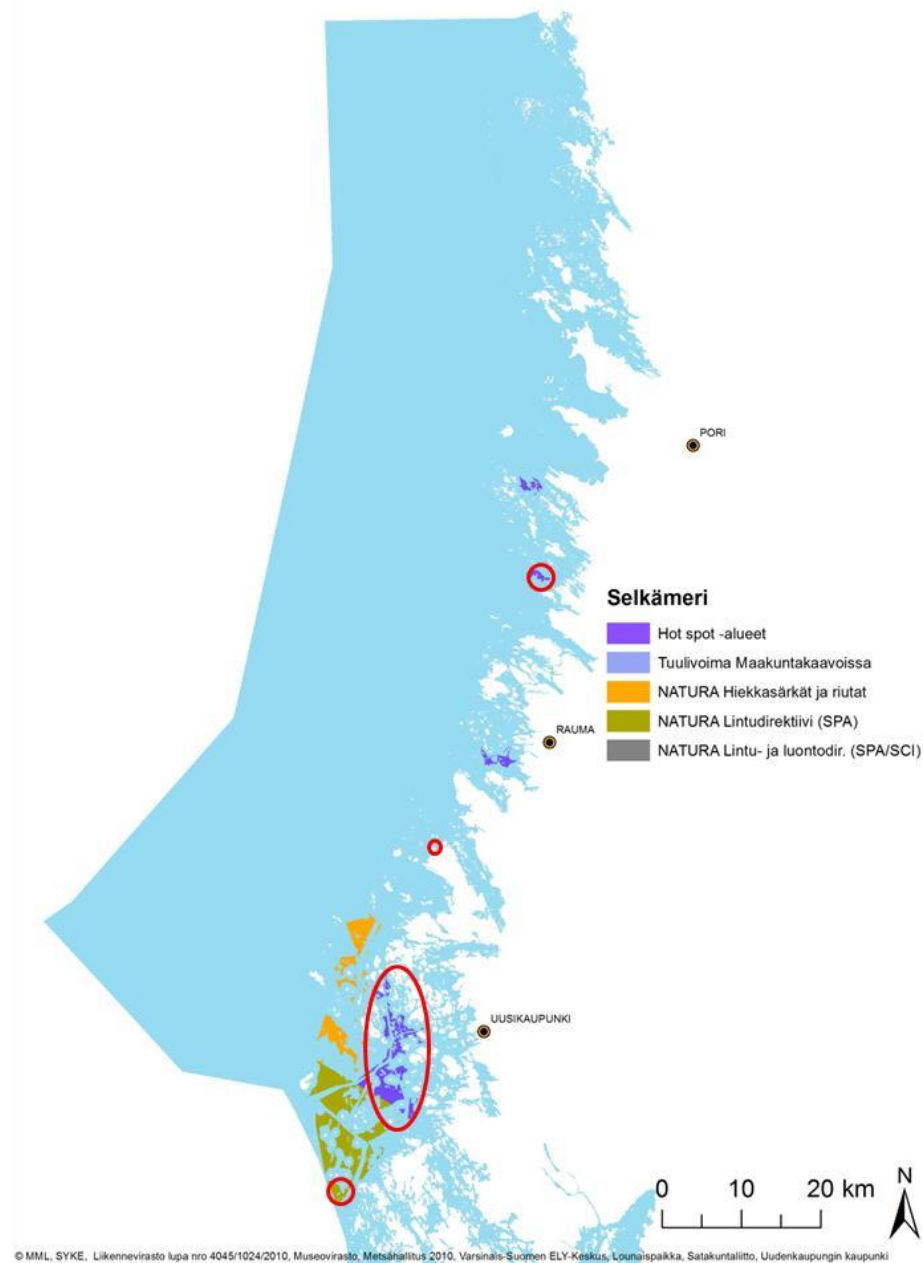

Nykytekniikalla mahdolliset alueet

Tiedosta ratkaisuja kestäviin valintoihin

Nykyisiä yrittäjiä kiinnostavat alueet

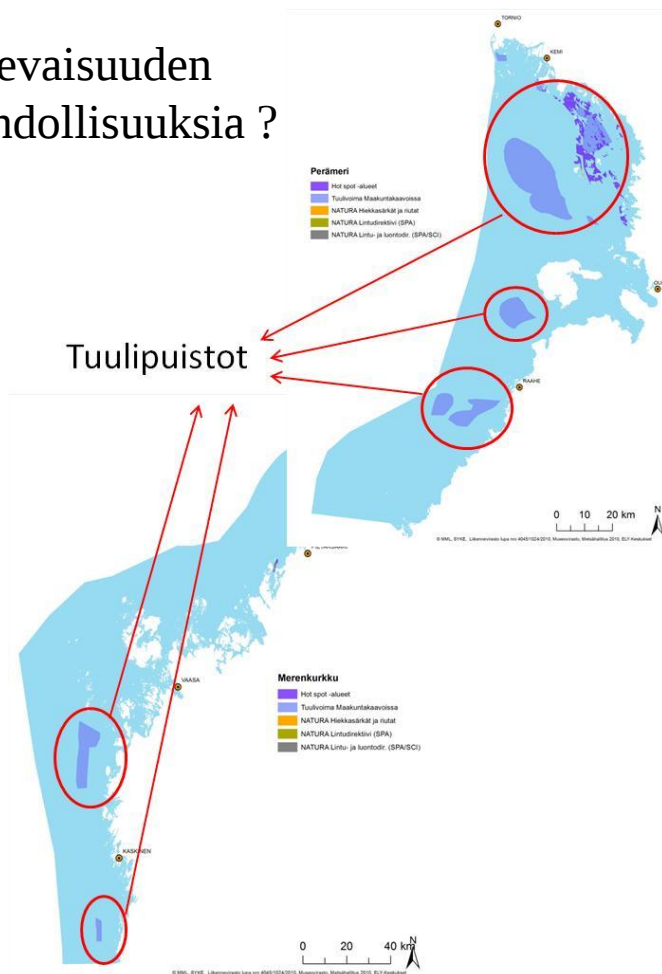

Tiedosta ratkaisuja kestäviin valintoihin

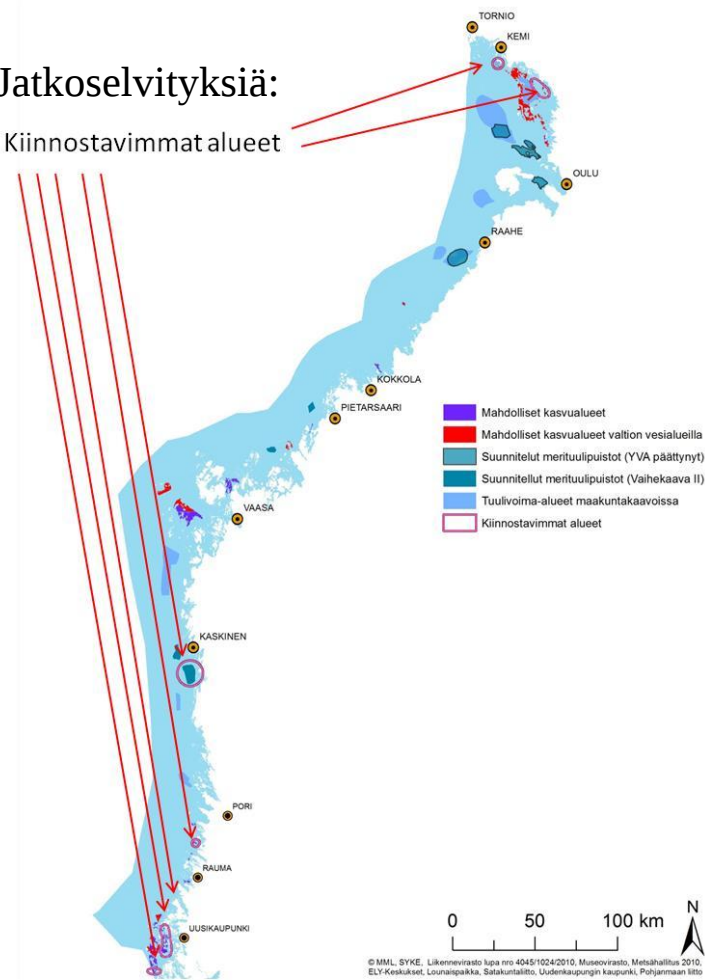
Muita potentiaalisia alueita

Tulevaisuuden
mahdollisuuksia ?

Jatkoselvityksiä:

Kiinnostavimmat alueet

Tiedosta ratkaisuja kestäviin valintoihin

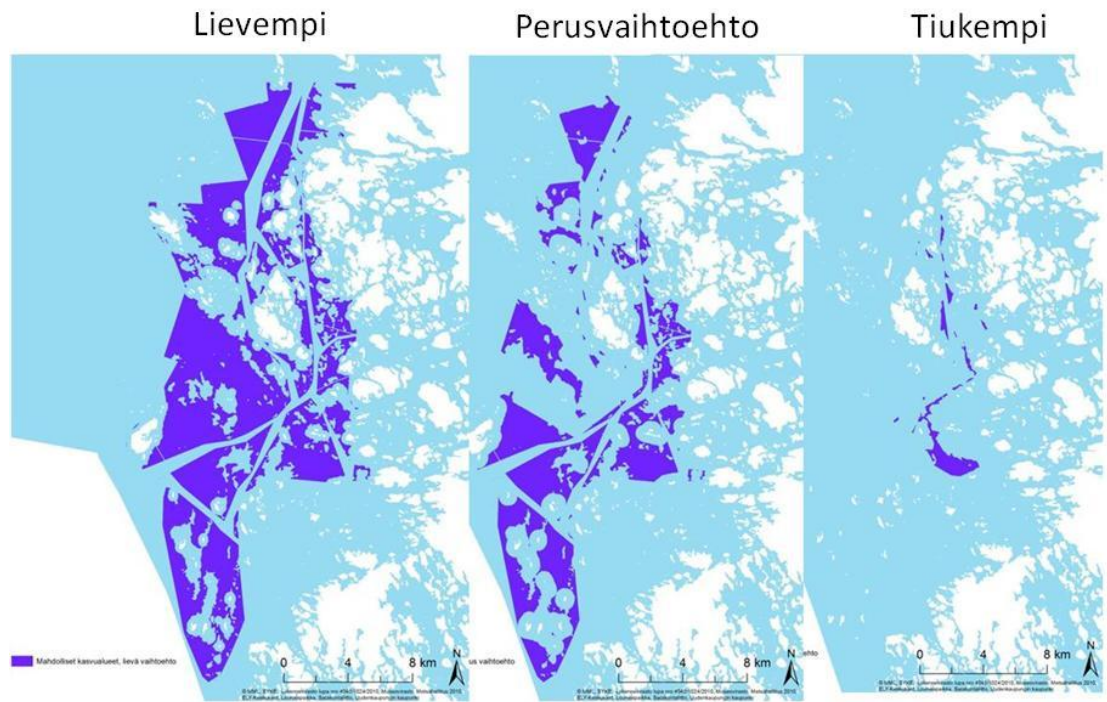

SOVA-arviointi tehty

1. Sijainninohjaussuunnitelman ympäristövaikutusten monipuolinen arviointi
2. Vaihtoehtotarkastelu
3. Ympäristövaikutusten vähentämistavat
4. Laaja kuuleminen

Vaihtoehto- tarkastelut

	Välitön				
	Tuotanto, tn	Arvo, Milj. €	Työllisyys, Hlöä	Kuormitus, %	
				P	N
2010:	8 000	44	425	1.3	0,6
2020:					
0-vaihtoehto	6 000	33	319	1.0	0.4
Lievä	15 000	83	598	2.2	0.9
Perus	13 000	72	518	1.9	0.8
Tiukka	8 000	44	425	1.3	0.6

5 Mkg kalaa, 28 M€ rahaa, 93 hlöä

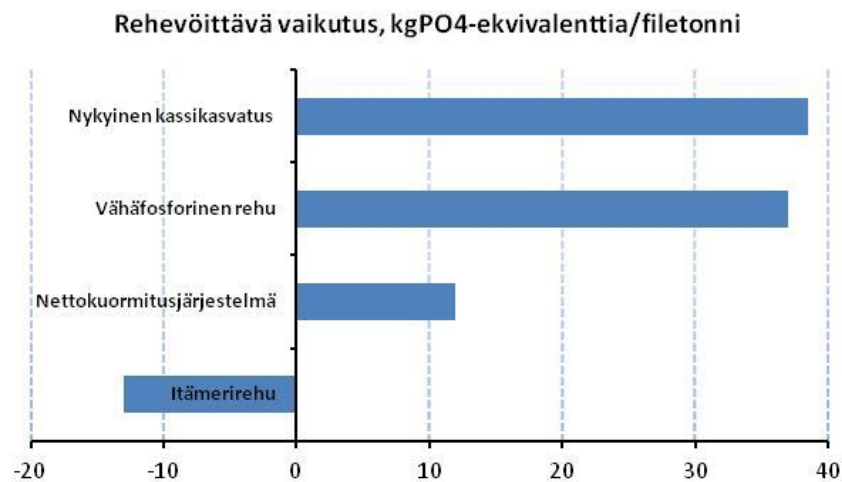
>

0,6 % P-lisäys

Ympäristökuormituksen vähentäminen

1. Rehujen ja ruokinnan kehittäminen
2. Edistykselliset viljelytekniikat
3. Kompensaatiotoimet
 - Itämerirehu
 - Nettokuormitusjärjestelmä
 - Simpukanviljely

Silvenius ym. 2012. Kirjolohen kasvatuksen ympäristövaikutukset.

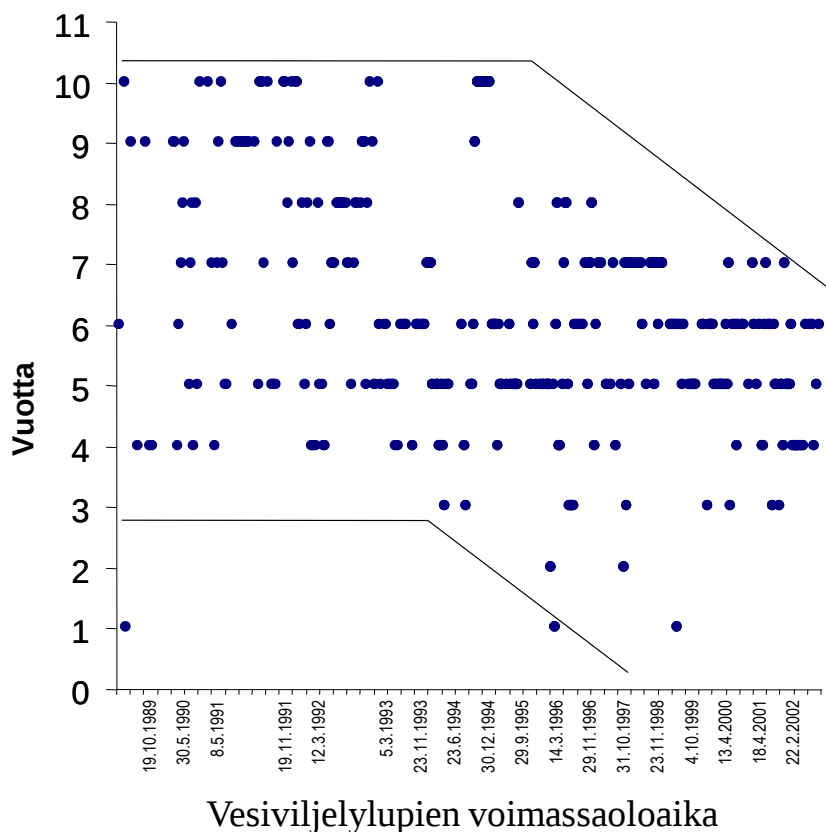
Kiitos tarkkaavaisuudesta !

Ei juurikaan vaikutusta ympäristöohjaukseen

Tiukka, työläs ja kallis lupajärjestelmä

(Mäkinen 1991, Varjopuro et al. 2000)

Velvoitetarkkailutulokset eivät anna aihetta tuotantorajoituksiin

(Honkanen et al. 2000)

Kalankasvatus saavuttanut ympäristötavoitteensa (SYKE)

Tätä ei ole huomioitu ympäristöpolitiikassa (Mäkinen et al. 1998)

Ympäristöohjausjärjestelmän legimiteetti alhainen (Salmi et al. 2009)

Uusia ympäristöohjausjärjestelmiä tulisi ottaa käyttöön

(Varjopuro et al. 2000)

Maatalous – Hajakuormitus
Ympäristötuki (tuotantotuki?)
Ravinnekuormituksen väheneminen ?

